

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика складання «Звіту про фінансові результати» та аналіз його
показників»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
групи 1
Карпенко В. С.
Керівник: Лега О. В.
Рецензент: Гнатишин Л. Б.

Полтава 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування**

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Наталія КАНЦЕДАЛ

14 листопада 2024 року

З А В Д А Н Н Я**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Карпенко Валентини Сергіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методика складання «Звіту про фінансові результати» та аналіз його показників»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Лега Ольга Василівна

Затверджено засіданням кафедри протокол № 5 від 07 жовтня 2024 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 11 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:
фінансова звітність за 2022 – 2024 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретико-методичні основи формування звіту про фінансові результати

Розділ 2. Методика складання звіту про фінансові результати

Розділ 3. Аналіз показників звіту про фінансові результати

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу, узгодження плану	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 10.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	11.11.2025 р. – 21.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	24.11.2025 р. – 26.11.2025 р.	
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	27.11.2025 р. – 03.12.2025 р.	
10	Нормо-контроль	04.12.2025 р. – 10.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	22.12.2024 р. - 24.12.2025 р.	

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	9
1.1. Теоретичні основи складання Звіту про фінансові результати.....	9
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	33
2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	33
2.2. Підготовка облікових даних для складання Звіту про фінансові результати.....	41
2.3. Порядок складання Звіту про фінансові результати	47
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	55
3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта підприємництва	55
3.2. Аналіз структури та динаміки доходів і витрат.....	68
3.3. Аналіз формування фінансових результатів та рентабельності.....	79
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах трансформації економіки України, посилення конкуренції та необхідності забезпечення фінансової стійкості підприємств особливої ваги набуває достовірне відображення результатів господарської діяльності. Звіт про фінансові результати є ключовим джерелом інформації для оцінювання ефективності функціонування підприємства, його платоспроможності, рентабельності та перспектив розвитку. Саме тому формування, подання та інтерпретація його показників мають важливе значення для власників, менеджерів, інвесторів, кредиторів та інших користувачів фінансової звітності.

У сучасних умовах інтеграції України до європейського економічного простору, удосконалення системи національних стандартів бухгалтерського обліку з урахуванням МСФЗ, актуальним є дослідження методики складання Звіту про фінансові результати, аналізу його структури та змісту. Особливої уваги потребує питання узгодження методики обліку доходів і витрат із принципами прозорості, повноти, обачності та професійного судження бухгалтера.

Важливим також є розвиток аналітичного інструментарію для оцінювання фінансових результатів, що дає можливість своєчасно виявляти резерви підвищення прибутковості та ефективності використання ресурсів. Враховуючи зростання ролі цифрових технологій у бухгалтерському обліку та фінансовому аналізі, актуальним постає удосконалення підходів до формування фінансової звітності як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Отже, комплексне дослідження теоретичних засад, методики складання та аналізу показників Звіту про фінансові результати є необхідним для підвищення якості фінансової інформації та забезпечення ефективного управління підприємством.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування

теоретичних засад, удосконалення методики складання Звіту про фінансові результати та проведення аналізу його показників для забезпечення достовірної оцінки фінансових результатів діяльності підприємства. Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання: 1) розкрити теоретичні основи формування та призначення Звіту про фінансові результати, його роль у системі фінансової звітності підприємства; 2) дослідити сучасний стан наукових підходів до відображення доходів, витрат та фінансових результатів підприємства; 3) охарактеризувати організаційно-правові засади діяльності підприємства та його облікову політику, що впливають на формування фінансових результатів; 4) визначити порядок підготовки облікових даних для складання Звіту про фінансові результати згідно з чинними нормативними вимогами; 5) проаналізувати методику складання Звіту про фінансові результати та порядок відображення доходів і витрат; 6) оцінити фінансово-економічний стан підприємства на основі даних фінансової звітності; 7) проаналізувати структуру, динаміку доходів і витрат підприємства та визначити фактори, що впливають на їх зміну; 8) дослідити формування фінансових результатів та рентабельність діяльності підприємства; 9) запропонувати напрями удосконалення інформаційного забезпечення аналізу фінансових результатів для підвищення ефективності управлінських рішень.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування, відображення та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні підходи до складання Звіту про фінансові результати, відображення доходів і витрат у бухгалтерському обліку та оцінювання фінансових результатів діяльності підприємства.

Методи дослідження. У процесі виконання дослідження застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: аналіз та синтез – для узагальнення теоретичних підходів щодо формування фінансових

результатів та порядку складання Звіту про фінансові результати; логічний та порівняльний методи – для зіставлення національних вимог обліку доходів і витрат із сучасними міжнародними підходами; системний підхід – для комплексного дослідження організації обліку фінансових результатів та їх впливу на фінансовий стан підприємства; метод нормативного аналізу – для вивчення чинної законодавчо-нормативної бази з питань формування фінансової звітності; метод порівняльного аналізу – для оцінювання змін фінансових показників у часі; метод фінансового аналізу – для оцінки рентабельності, структури та динаміки фінансових результатів підприємства; елементи факторного аналізу – для визначення впливу окремих чинників на формування фінансового результату.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні методики складання Звіту про фінансові результати та розробленні матриці ризиків, що дозволяє встановити взаємозв'язок між факторами ризику та результативністю діяльності підприємства, ідентифікувати загрози та сформувати заходи щодо їх мінімізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання для підвищення ефективності формування та аналізу фінансових результатів підприємства. Запропонована модель підготовки облікових даних до складання Звіту про фінансові результати може бути застосована в практиці бухгалтерських служб підприємств для забезпечення достовірності, структурованості та узгодженості фінансової інформації. Розроблена матриця ризиків формування фінансових результатів дозволяє удосконалити аналітичний супровід управлінських рішень, забезпечити своєчасне виявлення негативних факторів, що впливають на результати діяльності, та мінімізувати ймовірність їх виникнення. Це сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, поліпшенню фінансового контролю та зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Отримані результати можуть бути використані: у практичній діяльності

підприємств при складанні фінансової звітності; для удосконалення внутрішньої системи фінансового контролю та управління ризиками; у процесі проведення економічного аналізу для оцінювання динаміки та факторів формування фінансових результатів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи апробовано на науково-практичних конференціях, а саме: VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції *«Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»* (Полтава, ПДАУ, 25 березня 2025 р.), III Всеукраїнській науковій конференції студентів та молоді *«Проблематика і перспективи сталого розвитку України в аспекті синергії інтеграції економіки, бізнесу та HR-інжинірингу»* (Хмельницький, ХНУ, 15 травня 2025 р.), на науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти *«Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів»* (Полтава, ПДАУ, 2025 р.).

Публікації. В ході виконання кваліфікаційної роботи опубліковано у співавторстві 3 тези загальним обсягом 0,36 др. арк у матеріалах конференцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

1.1. Теоретичні основи складання Звіту про фінансові результати

Фінансовий результат підприємства є одним із ключових показників його діяльності, що відображає економічні наслідки функціонування підприємства протягом певного звітного періоду. Він дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень, прибутковість діяльності та здатність підприємства до досягнення фінансових цілей [2]. Фінансові результати також виступають важливим інструментом для планування, контролю та прийняття стратегічних рішень, оскільки дозволяють оцінити, наскільки діяльність підприємства відповідає встановленим фінансовим показникам [7].

Першорядне значення фінансового результату полягає у впливі на формування бюджету держави, підвищення інвестиційної привабливості галузі та підприємств, стимулювання ділової активності та економічного розвитку в цілому. Крім того, фінансовий результат служить основою для формування фінансової стратегії підприємства, визначення пріоритетних напрямків діяльності, оцінки прибутковості окремих підрозділів та своєчасного коригування управлінських рішень. Він також суттєво впливає на сприйняття підприємства зовнішніми зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори, клієнти та державні органи, підвищуючи довіру та привабливість підприємства на ринку [7].

У науковій літературі відсутнє єдине трактування поняття «фінансовий результат», проте існують різні підходи до його визначення, що відображають багатогранність цього явища.

Результати аналізу наукових праць щодо визначення категорії «фінансові результати» узагальнено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення категорії «фінансові результати»

Автор(и)	Сутність фінансових результатів / звітності	Особливості визначення / використання
Безкоровайна Л. (2025) [1]	Фінансова звітність підприємств в умовах цифровізації	Автоматизація формування звітності (XBRL); частина якісних характеристик залежить від професійного судження бухгалтера
Василюк М., Юрків А. (2025) [5]	Фінансові результати – ключовий показник діяльності підприємства	Аудит включає організаційний, підготовчий, технологічний та завершальний етапи; планування аудиторських процедур для точності звітності
Луговець Б. (2024) [30]	Фінансові результати ІТ-підприємств та їх аудит	Особливості інформаційного забезпечення, операції з пов'язаними сторонами; етапи аудиту для ІТ-сфери
Назаренко О. В. (2024) [48]	Звіт про управління як комплекс фінансової та нефінансової інформації про діяльність суб'єкта господарювання	Подається для всіх груп стейкхолдерів, потребує аналітичних процедур аудиту
Омецінський О. В. (2024) [53]	Звіт про фінансові результати як ключове джерело інформації про ефективність операційної діяльності	Необхідність достовірного відображення доходів і витрат; забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень і стратегічне планування
Подольнчук О. А., Гончарук Ю. О. (2024) [61]	Бухгалтерська та фінансова звітність як джерело оцінки господарської діяльності	Відмінність фінансової та бухгалтерської звітності; якісні характеристики інформації; суттєвість інформації
Саламашенко І. В. (2024) [69]	Управлінський звіт про фінансові результати (сукупний дохід)	Використання фінансового аналізу, КРІ, бюджетування, AI-аналітики; підвищення прозорості та ефективності управлінських рішень
Скорнякова Ю., Мордвинов К. (2025) [70]	Фінансові результати – зміна чистих активів через порівняння доходів і витрат	Застосування принципу нарахування; вплив облікової політики на визначення та відображення фінансових результатів; схема систематизації визначення результатів
Співак С., Корольок Т., Ковальчук І., Шаюк М. (2024) [71]	Фінансова звітність у цифровій економіці	Організація діяльності з використанням електронного документообігу та автоматизованих систем; вибір оптимального ПЗ (наприклад М.Е.Дос); регламентовані форми, періодичність і відповідальність за подання
Шкроміда Н., Савляк М., Малишев С. (2024) [72]	Звіт про управління як комплекс фінансових та нефінансових показників	Використання сучасних ІТ-технологій для автоматизації, контроль точності та повноти даних

Всі автори, представлені в таблиці, одноставно розглядають фінансові результати та звітність як критично важливі показники для оцінки діяльності підприємства. Безкоровайна Л. (2025) [1] та Співак С. і колеги (2024) [71] підкреслюють, що в умовах цифровізації підприємства потребують автоматизованих систем збору та обробки даних, що дозволяє своєчасно отримувати достовірну інформацію про фінансовий стан. Водночас Омецінський О. В. (2024) [53] і Саламашенко І. В. (2024) [69] наголошують, що фінансові результати є не просто відображенням минулої діяльності, а інструментом для стратегічного планування, ухвалення управлінських рішень та оцінки ефективності операційної діяльності. Загалом, фінансовий результат виступає як універсальний показник, що відображає ефективність підприємства, його фінансову стабільність і перспективи розвитку. Скорнякова Ю. [70] визначає фінансовий результат як зміну чистих активів через співставлення доходів і витрат із застосуванням принципу нарахування та врахуванням облікової політики підприємства. Луговець Б. (2024) [30] та Співак С. і колеги (2024) [71] розглядають фінансові результати в контексті цифрової економіки та ІТ-підприємств, де особливу роль відіграють автоматизовані системи обліку, облік операцій з пов'язаними сторонами та забезпечення достовірності електронної інформації. Безкоровайна Л. (2025) [1] підкреслює, що у цифровому середовищі суттєва частина якісних характеристик фінансових результатів залежить від професійного судження бухгалтера, що визначає об'єктивність та точність фінансової звітності.

Використання фінансових результатів також має специфіку в залежності від типу підприємства та цілей аналізу. Наприклад, Саламашенко І. В. (2024) [69] пропонує інтегрувати управлінський аналіз із KPI, бюджетуванням та AI-аналітикою, що дозволяє підвищити прозорість управлінських рішень і своєчасно реагувати на зміни у фінансових показниках. Омецінський О. В. (2024) [53] наголошує на необхідності достовірного відображення доходів і

витрат, що забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень і стратегічне планування. У свою чергу, Подолянчук О. А. та Гончарук Ю. О. [61] (2024) відзначають важливість розмежування бухгалтерської та фінансової звітності, зокрема оцінку суттєвості інформації та якісних характеристик даних для точного представлення результатів діяльності підприємства. Василюк М. і Юрків А. (2025) [5] підкреслюють, що аудит фінансових результатів включає організаційний, підготовчий, технологічний та завершальний етапи, а також планування аудиторських процедур для забезпечення точності і достовірності звітності. Луговець Б. (2024) [30] додає, що специфіка ІТ-підприємств вимагає додаткових процедур перевірки електронних даних та операцій з пов'язаними сторонами, що підкреслює важливість адаптованих методів аудиту для різних секторів економіки. Назаренко О. В. (2024) [48] і Шкроміда Н. та колеги (2024) [72] підкреслюють, що управлінські та звіти про управління повинні містити як фінансову, так і нефінансову інформацію, подаватися для всіх груп стейкхолдерів та використовуватися у комплексних аналітичних процедурах, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення на рівні керівництва та інвесторів.

Загальний аналіз авторських підходів свідчить про те, що фінансові результати та звітність підприємств мають багатовимірний характер. Вони не лише відображають економічний ефект діяльності підприємства, але й служать інструментом управлінських рішень, планування, контролю та оцінки ефективності [14]. Цифровізація та автоматизація стають ключовими факторами підвищення достовірності, своєчасності та аналітичної цінності фінансових результатів, водночас професійне судження і облікова політика залишаються визначальними для правильного відображення фінансового стану підприємства.

Розглядаючи сутність фінансового результату, науковці виділяють кілька його ключових характеристик, що допомагають глибше зрозуміти його економічну природу та роль у господарській діяльності підприємства:

1. Форма доходу підприємства Фінансовий результат, зокрема прибуток, виступає конкретною формою доходу суб'єкта господарювання. Він не є абстрактним показником, а реально відображає економічний ефект, отриманий у процесі здійснення господарської діяльності. Такий підхід дозволяє розглядати прибуток як основний індикатор результативності підприємства та ефективності його діяльності [7].

2. Винагорода за вкладений капітал. Прибуток відображає дохід підприємця або інвестора, який вклав власний капітал у бізнес з метою досягнення певного комерційного успіху. Тобто фінансовий результат є своєрідною винагородою за вкладені ресурси та активну участь у реалізації господарських проектів, а також показником ефективності використання капіталу.

3. Ризикова природа прибутку. Фінансовий результат не є гарантованим доходом. Він виникає лише в результаті успішного ведення бізнесу та реалізації комерційної діяльності. Прибуток можна розглядати як компенсацію за ризик, пов'язаний із підприємницькою діяльністю: чим вищий ризик, тим потенційно більший фінансовий результат, але й ймовірність збитків також зростає [36].

4. Залишковий характер доходу. Важливо підкреслити, що прибуток не відображає весь отриманий дохід підприємства, а лише ту його частину, яка залишається після покриття всіх витрат, пов'язаних із веденням господарської діяльності. У кількісному вимірі фінансовий результат визначається як різниця між сукупним доходом і сукупними витратами. Цей залишковий характер робить прибуток індикатором ефективності використання ресурсів та управлінських рішень [46].

5. Грошова форма та вартісне вимірювання. Фінансовий результат є вартісним показником і вимірюється у грошовому виразі. Така форма відображення пов'язана з практикою узагальненого обліку основних економічних показників: вкладеного капіталу, доходів, витрат та інших фінансових ресурсів. Крім того, грошова форма дозволяє інтегрувати

фінансовий результат у систему податкового регулювання та бухгалтерського обліку, забезпечуючи його достовірність та порівнянність [15; 16].

6. Класифікаційні підходи до фінансових результатів. Фінансові результати, як економічна категорія, піддаються систематизації за різними класифікаційними ознаками, що дає змогу виділяти окремі їхні види та типи. Класифікація є науковим методом упорядкування різноманітності об'єктів, процесів або явищ за певними критеріями, що дозволяє їх порівнювати, аналізувати та ефективно використовувати в управлінській практиці. Чим більше ознак включено в класифікацію, тим глибше вивчається об'єкт, що сприяє підвищенню точності управлінських рішень та розвитку наукових теорій [48].

Фінансові результати підприємства є не лише показником його економічної ефективності та прибутковості, а й важливим інструментом для реалізації стратегічних цілей сталого розвитку. У сучасних умовах ведення бізнесу підприємства все більше орієнтуються на баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами своєї діяльності. Це означає, що фінансові результати мають розглядатися не тільки як традиційний прибуток чи збиток, але й як індикатор того, наскільки ефективно організація управляє своїми ресурсами, мінімізує негативний вплив на довкілля та сприяє соціальному добробуту зацікавлених сторін [54].

Врахування цілей сталого розвитку (ЦСР), визначених ООН, дозволяє підприємствам інтегрувати фінансове планування з довгостроковими екологічними та соціальними пріоритетами. Наприклад, прибуток, отриманий від інвестицій у відновлювану енергетику або модернізацію виробничих процесів з меншим рівнем шкідливих викидів, одночасно збільшує економічний результат і підтримує ЦСР у сфері чистої енергії та збереження ресурсів. Аналогічно, фінансові результати, пов'язані з управлінням персоналом або розвитком локальних громад, відображають внесок підприємства у забезпечення гідної праці, соціальної відповідальності та

економічного зростання на регіональному рівні [58].

Для системного аналізу фінансових результатів використовується класифікація за різними ознаками: за значенням підсумкового результату, періодом формування, процесом обчислення, видами діяльності та іншими критеріями. Такий підхід дозволяє не лише оцінювати загальний фінансовий стан підприємства, а й деталізувати джерела прибутку або збитків, визначати ефективність окремих підрозділів і операцій, а також планувати управлінські рішення, що враховують принципи сталого розвитку [62].

Відповідно до цього, запропонована таблиця систематизує класифікаційні ознаки фінансових результатів підприємства, розкриває їх зміст та особливості використання, а також містить приклади практичного застосування з урахуванням ЦСР. Така систематизація дозволяє керівництву та зацікавленим сторонам ефективно оцінювати фінансові результати – табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація фінансових результатів підприємства та їх взаємозв'язок із цілями сталого розвитку

Класифікаційна ознака	Види фінансових результатів	Пояснення / ознаки	Приклад / зв'язок зі сталим розвитком
1	2	3	4
За значенням підсумкового результату	Прибуток / Збиток	Основна категорія оцінки ефективності діяльності; визначає фінансовий успіх або втрати	Прибуток – надходження від продажу товарів; Збиток – витрати перевищують доходи; ЦСР: економічна стабільність та створення робочих місць
За періодом формування	Прибуток попереднього, звітного, майбутнього періоду	Дозволяє аналізувати динаміку фінансових результатів у часі та прогнозувати	Звітний період – фінансовий результат кварталу; ЦСР: забезпечення прозорості фінансової інформації
За процесом формування	Валовий прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток	Відображає ступінь врахування витрат і податкових зобов'язань	Чистий прибуток після сплати податків; ЦСР: ефективне управління ресурсами та відповідальне оподаткування
За змістом	Економічний, бухгалтерський, податковий фінансовий результат	Відрізняється методами обліку і призначенням для користувачів	Податковий фінансовий результат – база для сплати податків; ЦСР: дотримання податкових правил і легальність

Продовж. табл. 1.2

1	2	3	4
За складом	Валовий, чистий, маржинальний, загальний	Дозволяє деталізувати фінансові результати за різними показниками	Маржинальний прибуток – прибуток на одиницю продукції; ЦСР: оптимізація ресурсів та зниження відходів
За видами діяльності	Результат операційної, інвестиційної, фінансової діяльності	Визначає джерела фінансового результату та ефективність кожної діяльності	Результат інвестиційної діяльності – прибуток від вкладень у зелену енергетику; ЦСР: інвестиції у чисту енергію
За видами виробництва	Прибуток від основного, допоміжного виробництва, обслуговуючих господарств	Дозволяє оцінити ефективність різних підрозділів	Прибуток від основного виробництва – реалізація продукції; ЦСР: оптимізація виробництва та зменшення енергоспоживання
За ступенем деталізації	За центрами відповідальності, підприємство в цілому	Визначає рівень аналітики та контролю	Центр відповідальності – прибуток окремого департаменту; ЦСР: підвищення управлінської відповідальності
За джерелом формування	Від реалізації, володіння, змін цін	Дозволяє ідентифікувати природу доходів	Від змін цін – прибуток від переоцінки активів; ЦСР: мінімізація ризиків ринку та сталий розвиток
За відповідністю	Плановий, недоотриманий, надлишковий	Оцінка фактичного результату щодо плану	Плановий прибуток – очікуваний прибуток за бюджетом; ЦСР: стратегічне управління та прогнозування
За базою оцінки	Обліковий, податковий	Визначає методику розрахунку та обліку фінансового результату	Обліковий прибуток – для внутрішньої звітності; ЦСР: прозорість і відповідальність управління
За метою управління	За горизонтальним та вертикальним групуванням	Горизонтальне – порівняння по підрозділах, вертикальне – порівняння за структурами або періодами	Вертикальне групування – прибуток за ланцюгом створення вартості; ЦСР: ефективне управління ресурсами та прозорість процесів

Фінансові результати підприємства знаходять своє відображення в різних формах фінансової звітності, кожна з яких виконує специфічну функцію у забезпеченні прозорості, обґрунтованості та управлінської корисності отриманої інформації. До основних форм належать:

1. Звіт про фінансові результати (звіт про прибутки та збитки) – цей документ відображає доходи та витрати підприємства за різними видами діяльності та проміжні фінансові результати, такі як прибуток від операційної діяльності, до оподаткування та чистий прибуток. Основна мета цього звіту полягає у демонстрації фінансової продуктивності підприємства за конкретний звітний період, що дозволяє зацікавленим сторонам, включно з інвесторами та кредиторами, оцінити ефективність управління ресурсами та приймати стратегічні рішення [70].

2. Баланс (звіт про фінансовий стан) - у балансі відображається накопичений фінансовий результат підприємства за всі періоди його діяльності, зокрема нерозподілений прибуток або непокритий збиток. Ця форма звітності дозволяє оцінити, який обсяг фінансових результатів залишився в підприємстві для подальшого розвитку або реінвестування.

3. Звіт про власний капітал - у ньому фіксується фінансовий результат, отриманий підприємством за звітний рік, у вигляді прибутку або збитку. Випадки збитків відображаються зі знаком “мінус”. Значення цього показника повинно збігатися з чистим прибутком або збитком за звітний період згідно з формою 2 “Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” [14].

4. Примітки до фінансової звітності - надають деталізацію щодо фінансових результатів від первісного визнання та реалізації продукції, додаткових біологічних активів, собівартості реалізованої продукції та інших доходів і витрат. Примітки забезпечують більшу прозорість і дозволяють користувачам звітності здійснювати більш глибокий аналіз фінансової діяльності підприємства.

5. Податкова декларація з податку на прибуток - відображає прибуток до оподаткування, суму податку та об'єкт оподаткування. Слід зазначити, що даний вид звітності не застосовується для платників єдиного податку або учасників спрощеної системи оподаткування [39].

Структурно Звіт про фінансові результати включає три основні елементи:

доходи, витрати та фінансовий результат (прибуток або збиток). Доходи охоплюють виручку від реалізації продукції, робіт та послуг, а також інші операційні та фінансові надходження, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Витрати включають оплату праці, витрати на матеріали, амортизацію, податки та інші витрати, необхідні для здійснення господарської діяльності. Різниця між доходами та витратами формує фінансовий результат.

Для коректного відображення фінансових результатів звітність повинна відповідати принципам визнання та вимірювання, передбаченим національними стандартами бухгалтерського обліку (НПСБО) [49] або міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) – табл. 1.3. Дотримання цих принципів забезпечує достовірність, порівнянність та аналітичну цінність фінансової інформації.

Таблиця 1.3

Порівняння статей Звіту про прибутки та збитки та Звіту про фінансові результати

Стаття звіту (Директива 34/2013 СС)	Стаття звіту (НПСБО 1)	Відмінності / Подібності
1	2	3
Чистий оборот	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Подібні - відображають доходи від основної діяльності; термінологія дещо різниться
Собівартість реалізованої продукції (в тому числі коригування вартості)	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Майже ідентичні, НСБО уточнює «товарів, робіт, послуг»
Валовий прибуток або збиток	Валовий прибуток або збиток	Повна відповідність
Витрати на реалізацію (в тому числі коригування вартості)	Витрати на збут	Відмінність у термінології: «реалізація» vs «збут», суттєво однакове значення
Адміністративні витрати (в тому числі коригування вартості)	Адміністративні витрати	Повна відповідність
Інші операційні витрати	Інші операційні витрати	Повна відповідність
Дохід від часток участі	Дохід від участі в капіталі	Подібні, НСБО більш формалізовано
Дохід від інших інвестицій та позик, які є частиною основних засобів	Інші доходи	НСБО об'єднує різні доходи в одну категорію; різниця у деталізації
Інший відсотковий та подібний дохід	Інші фінансові доходи	Відмінність у термінології; суттєво однакове значення

Продовж. табл. 1.3

1	2	3
Коригування вартості фінансових активів та інвестицій, утримуваних як поточні активи	Інші фінансові доходи	Відмінність у деталізації; НСБО спрощує структуру
Інші відсоткові та подібні витрати	Фінансові витрати	Подібні за суттю, НСБО більш узагальнює
Податок на прибуток або збиток	Витрати з податку на прибуток	Подібні, НСБО уточнює термін «витрати» замість «податок»
Прибуток або збиток після сплати податків	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	НСБО деталізує окремо прибуток від припиненої діяльності
Інші податки, не відображені у статтях 1-13	Прибуток або збиток за фінансовий рік (чистий фінансовий результат)	Сукупна різниця: НСБО підсумовує всі статті в чистий фінансовий результат

Аналітика порівняння статей фінансових звітів дала змогу зробити висновки:

1. Терміни і підходи до класифікації доходів і витрат. Аналіз показує, що НСБО 1 використовує більш уніфіковану і стандартизовану термінологію. Наприклад, «витрати на реалізацію» у Директиві 34/2013 СС відповідають терміну «витрати на збут» у НСБО. Це відображає прагнення міжнародних стандартів до узгодження і спрощення звітності для легшого порівняння результатів підприємств.

2. Рівень деталізації статей. Директива 34/2013 СС більш детально розділяє доходи та витрати, включаючи коригування вартості та інші операційні категорії. НСБО 1 спрощує структуру, групуючи деякі доходи (наприклад, «інші доходи»), що полегшує складання звіту, але зменшує аналітичну деталізацію для внутрішнього управління.

3. Облік фінансових операцій та інвестицій. Розділи щодо доходів від інвестицій та фінансових операцій у Директиві детальніші (розбивка на доходи від участі в капіталі, від інших інвестицій, відсоткові доходи). НСБО 1 більш узагальнює ці показники, що відповідає принципу фінансового обліку на основі

вартості та спрощеному консолідованому аналізу.

4. Податкові аспекти. НП(С)БО 1 структуровано виділяє податок на прибуток у формі «витрати з податку на прибуток», тоді як у Директиві 34/2013 СС це «податок на прибуток або збиток». Ця різниця підкреслює міжнародний підхід до відображення податкових зобов'язань як частини фінансового результату, що важливо для аналізу податкового навантаження.

5. Фокус на фінансовому результаті підприємства. У НСБО 1 акцент робиться на чистому фінансовому результаті року, включаючи прибуток або збиток від припиненої діяльності. Це дозволяє користувачам звіту більш чітко оцінити кінцевий результат діяльності підприємства за звітний період.

6. Подібності і взаємозв'язок. Незважаючи на різницю в термінології та деталізації, обидва звіти виконують одну ключову функцію - відображення фінансових результатів підприємства. Структурна подібність дозволяє консолідувати інформацію для аналітичних, управлінських та інвестиційних цілей, забезпечуючи прозорість та порівнянність даних.

7. Практична значимість для управління та інвестування. Різниця у деталізації дає змогу підприємствам обирати оптимальний підхід для внутрішньої аналітики або зовнішньої звітності. Більш детальна Директива корисна для управлінських рішень, а стандартизований підхід НСБО полегшує міжнародне порівняння та залучення інвестицій.

Порівняння статей Звіту про прибутки і збитки згідно Директиви 34/2013 СС та НПСБО 1 демонструє, що основні компоненти фінансового результату включають чистий оборот, собівартість реалізованої продукції, валовий прибуток або збиток, адміністративні та інші витрати, доходи від участі в капіталі та інших інвестицій, фінансові витрати, податки на прибуток та чистий фінансовий результат за звітний період. Такий підхід забезпечує комплексне відображення фінансового стану та продуктивності підприємства.

З огляду на викладене, доцільним є систематизація ключових характеристик і функціонального призначення Звіту про фінансові результати,

що дозволяє більш чітко окреслити його аналітичну роль в інформаційній системі підприємства та підготувати основу для емпіричного аналізу – табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні характеристики та призначення Звіту про фінансові результати

Характеристика	Опис	Приклади показників або статей	Додаткова інформація/зв'язок із SDGs*
Основна мета	Відображення фінансових результатів діяльності підприємства за певний період. Дає інформацію про доходи, витрати та прибуток (збиток), що допомагає оцінити фінансову продуктивність підприємства.	Чистий прибуток, валовий прибуток, збиток	Підтримка цілі SDG 8 «Гідна праця та економічне зростання» через прозорість фінансової діяльності
Структура	Складається з доходів, витрат та фінансового результату. Доходи - надходження від реалізації продукції, робіт, послуг та інших джерел; витрати — витрати на матеріали, оплату праці, амортизацію, податки.	Дохід від продажу, собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати	Зв'язок із SDG 12 «Відповідальне споживання та виробництво» через облік ефективності ресурсів
Принципи визнання та вимірювання	Звіт формується відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) або національних стандартів (НСБО), що визначають порядок визнання доходів та витрат.	Визнання доходів за надані послуги, оцінка вартості активів	Забезпечує відповідність SDG 16 «Мир, правосуддя та сильні інститути» через прозорість фінансової звітності
Періодичність	Складається за певний період, зазвичай річний; можуть бути підготовлені проміжні звіти (квартальні, піврічні) залежно від потреб користувачів та регуляторних вимог.	Квартальний прибуток, піврічні витрати	Дозволяє підприємству планувати та відстежувати прогрес у досягненні цілей сталого розвитку
Використання	Інструмент оцінки фінансової продуктивності, допомагає інвесторам, кредиторам, управлінцям та регуляторам приймати рішення щодо інвестування, кредитування та управління підприємством.	Фінансовий аналіз, коефіцієнти рентабельності, оцінка ризиків	Сприяє SDG 8 та SDG 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура» через підвищення ефективності управління

Характеристики Звіту про фінансові результати відображають його ключову роль у системі управління підприємством та оцінки його економічної ефективності. Основна мета звіту полягає у наданні достовірної інформації про доходи, витрати та фінансовий результат, що дозволяє зацікавленим сторонам оцінювати прибутковість та фінансову стабільність підприємства. Структура звіту забезпечує системне представлення господарських процесів, включаючи всі основні джерела доходів і витрат, що сприяє прозорості ресурсного використання та підтримує принципи відповідального виробництва [17]. Принципи визнання та вимірювання гарантують правильність і порівнянність фінансових даних, відповідність міжнародним і національним стандартам обліку, що підвищує довіру до звітності та зміцнює інституційну прозорість. Періодичність складання звітів дозволяє відстежувати динаміку фінансових результатів у різні часові відрізки, забезпечуючи своєчасне управлінське реагування та контроль за виконанням стратегічних цілей. Використання звіту як аналітичного інструменту надає змогу оцінювати фінансову продуктивність підприємства, здійснювати аналіз рентабельності, приймати обґрунтовані інвестиційні та кредитні рішення, що сприяє підвищенню ефективності управління та розвитку підприємства [51]. У комплексі ці характеристики демонструють, що звіт про фінансові результати є не лише інструментом обліку, а й важливим засобом стратегічного планування та досягнення економічних і соціальних цілей [47].

Звітність про фінансові результати є ключовим інструментом оцінки ефективності діяльності підприємства та прийняття управлінських, інвестиційних і регуляторних рішень. Вона повинна відображати доходи, витрати та фінансовий результат об'єктивно і достовірно, без спотворень, що могли б ввести в оману користувачів. Для цього застосовуються принципи об'єктивного обліку та стандарти бухгалтерського обліку, які забезпечують точне документування господарських операцій. Звіт повинен охоплювати всі доходи та витрати підприємства за операційною, інвестиційною та фінансовою

діяльністю, надаючи зацікавленим сторонам комплексне уявлення про фінансову продуктивність [59].

Структура звіту має бути системною і включати основні статті, такі як доходи, витрати, валовий та чистий прибуток або збиток, податкові зобов'язання та фінансовий результат за період, що забезпечує порівнянність між різними періодами та підприємствами. Важливим аспектом є періодичність складання звітності, яка визначає регулярність представлення інформації - річна, піврічна або квартальна, що дозволяє відстежувати динаміку фінансових результатів і своєчасно реагувати на зміни [19].

Звітність повинна формуватися відповідно до встановлених принципів обліку, включаючи правила визнання, вимірювання та нарахування доходів і витрат, що забезпечує стандартизовану подачу інформації та можливість її порівняння на національному та міжнародному рівнях. Важливо, щоб звіт був доступним і зрозумілим для різних категорій користувачів, включаючи інвесторів, кредиторів, державні органи та внутрішнє керівництво, а також містив пояснювальні примітки та деталізацію основних статей, що підвищує прозорість інформації [8].

Крім того, звітність повинна відповідати вимогам чинного законодавства та нормативних актів, у тому числі податкового регулювання, що гарантує юридичну коректність даних і запобігає фінансовим санкціям. Не менш важливою є актуальність та своєчасність підготовки звітів, оскільки вони забезпечують можливість оперативного управління та коригування фінансової стратегії підприємства. Таким чином, дотримання всіх цих вимог забезпечує комплексне, достовірне та корисне відображення фінансових результатів підприємства, що є необхідною умовою ефективного управління та прийняття обґрунтованих рішень [51].

З огляду на це доцільним є системне узагальнення ключових принципів фінансової звітності та їх конкретизації у структурі Звіту про фінансові результати. У табл. 1.5 наведено принципи, їхній зв'язок зі змістом звіту та

приклади практичної реалізації у фінансовій інформації підприємства.

Таблиця 1.5

Принципи фінансової звітності та їх відображення у Звіті про фінансові результати

Принцип	Зв'язок із Звітом про фінансові результати	Приклади реалізації у звіті
Повне висвітлення	Звіт повинен містити всі доходи, витрати та фінансові результати підприємства, включаючи потенційні наслідки операцій, щоб користувачі могли приймати обґрунтовані рішення.	Чистий прибуток, валовий прибуток, інші доходи та витрати, коригування вартості активів
Автономність	Доходи і витрати підприємства відокремлюються від особистих активів і зобов'язань власників, забезпечуючи об'єктивну оцінку фінансових результатів.	Витрати на виробництво та реалізацію продукції, адміністративні витрати, фінансові доходи та витрати
Послідовність	Використання однієї облікової політики забезпечує порівнянність фінансових результатів між періодами; будь-які зміни розкриваються у звіті.	Однорідне відображення доходів від реалізації продукції та собівартості продукції за роками, розкриття змін у примітках
Безперервність	Звіт оцінює доходи та витрати виходячи з припущення, що діяльність підприємства продовжиться, що впливає на оцінку активів і зобов'язань.	Визнання амортизації основних засобів, резервів під зобов'язання, відображення довгострокових контрактів
Нарахування	Доходи та витрати відображаються в періоді їх виникнення, а не тільки при надходженні або сплаті коштів, що забезпечує точне відображення прибутку чи збитку.	Дохід від реалізації продукції, нараховані податки, витрати на оплату праці за звітний період
Превалювання сутності над формою	Господарські операції відображаються відповідно до їх економічної сутності, а не лише юридичної форми, що дає реалістичну картину фінансових результатів.	Продаж товарів із відстрочкою платежу визнається як дохід, навіть якщо кошти ще не отримані
Єдиний грошовий вимірник	Всі показники звіту вимірюються у єдиній валюті, що забезпечує узагальнення фінансових результатів і їх порівнянність.	Усі доходи, витрати та фінансові результати наведені в гривнях (або іншій валюті звітності)
Інші принципи МСФЗ/НСБО	Звіт формується з урахуванням вимог стандартів, що забезпечує відповідність національним і міжнародним нормам фінансової звітності, підвищуючи достовірність інформації.	Розкриття фінансових інструментів, облік резервів, відображення операцій із асоційованими підприємствами

Фінансові результати підприємства відображають економічний ефект

його діяльності за певний період і є ключовим показником оцінки ефективності управління, платоспроможності та інвестиційної привабливості. Вони інтегруються у систему фінансової звітності через основні форми – Звіт про фінансові результати, Баланс, Звіт про власний капітал та Примітки до фінансової звітності. Звіт про фінансові результати є центральним документом, який відображає доходи, витрати, прибуток або збиток підприємства та дозволяє зацікавленим сторонам оцінити фінансову продуктивність, планувати ресурси та приймати управлінські рішення [55].

Характеристика Звіту про фінансові результати визначається його основною метою, структурою, принципами формування, періодичністю та сферою використання. Основна мета полягає у повному та достовірному відображенні фінансових результатів діяльності підприємства, що забезпечує прозорість для інвесторів, кредиторів, регуляторів та керівництва. Структура звіту включає доходи, витрати та фінансовий результат, де доходи охоплюють грошові надходження від реалізації продукції, робіт чи послуг, а витрати – всі витрати, пов'язані з господарською діяльністю, включно з амортизацією, податками та оплатою праці. Прибуток або збиток обчислюється як різниця між доходами та витратами, що забезпечує інтегровану оцінку ефективності діяльності [59].

Фінансова звітність повинна формуватися відповідно до принципів бухгалтерського обліку та стандартів фінансової звітності. До ключових вимог належать повне висвітлення інформації про господарські операції та їхні наслідки, автономність підприємства, послідовне застосування облікової політики, безперервність оцінки активів та зобов'язань, нарахування доходів і витрат у момент їх виникнення, превалювання сутності операцій над формою та узагальнення всіх показників у єдиній грошовій одиниці. Дотримання цих принципів забезпечує достовірність, порівнянність і прозорість фінансових результатів та створює основу для ефективного управління підприємством.

Таким чином, фінансові результати виступають не лише показником

економічної ефективності, але й інструментом стратегічного планування та прийняття управлінських рішень, що дозволяє забезпечити стабільність, розвиток та інноваційний потенціал підприємства в умовах ринкової економіки. Водночас їхня прозорість і достовірність сприяють формуванню довіри з боку зовнішніх і внутрішніх зацікавлених сторін та підвищенню загальної ефективності корпоративного управління [33]. Фінансові результати підприємства відображають ефективність його діяльності та є ключовим інструментом для оцінки доходів, витрат і прибутку, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські та інвестиційні рішення. Дотримання принципів бухгалтерського обліку та стандартів фінансової звітності забезпечує достовірність, порівнянність і прозорість цих показників. Аналіз фінансових результатів сприяє стратегічному плануванню, підвищенню ефективності використання ресурсів і формуванню довіри з боку зацікавлених сторін. Таким чином, фінансові результати виступають основою для стабільного розвитку підприємства та ефективного управління його економічним потенціалом.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Питання формування, відображення та аналізу фінансових результатів підприємства посідають важливе місце в наукових дослідженнях у сфері бухгалтерського обліку та фінансової аналітики. Звіт про фінансові результати є ключовим інструментом оцінювання ефективності діяльності суб'єкта господарювання, а тому вітчизняні та зарубіжні дослідники приділяють значну увагу удосконаленню методичних підходів до його складання та інтерпретації показників.

Наукові розробки в даній сфері зосереджені на вивченні концептуальних засад визнання доходів і витрат, порівнянні національних та міжнародних стандартів фінансової звітності, формуванні інформаційного забезпечення для

внутрішніх і зовнішніх користувачів, розвитку інструментарію фінансового аналізу та підвищенні аналітичної цінності звітності. Дослідники також наголошують на необхідності посилення ролі професійного судження бухгалтера, впровадження сучасних інформаційних технологій в процес підготовки фінансових звітів та забезпечення їх прозорості й достовірності.

Поряд із цим актуальним є пошук шляхів підвищення якості оцінювання фінансових результатів з позицій управління прибутковістю, ризиками та фінансовою стійкістю підприємства. У наукових працях розглядаються різні методи структурно-динамічного аналізу, факторного оцінювання та прогнозування показників прибутковості, що свідчить про необхідність системного підходу до дослідження фінансових результатів та пошуку оптимальних шляхів їх покращення.

Враховуючи значний обсяг наукових напрацювань, важливим завданням є узагальнення і критична оцінка існуючих підходів, що дозволить визначити актуальні напрями подальшого розвитку методики складання та аналізу Звіту про фінансові результати.

О. Омецінським досліджено значення Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) як ключового джерела інформації для оцінки ефективності операційної діяльності будівельних підприємств. Автором обґрунтовано необхідність достовірного відображення доходів і витрат у звіті для визначення реального фінансового стану підприємства. Підкреслено, що правильне використання цього звіту сприяє ухваленню обґрунтованих управлінських рішень і формуванню ефективної стратегії розвитку підприємства в умовах ринкової невизначеності [53].

Ю. Скорняковою та К. Мордвиновим досліджено принципи обліку фінансових результатів діяльності підприємства та визначено їх сутнісні й технічні аспекти. Авторами запропоновано власне визначення фінансових результатів, що поєднує зміну чистих активів із порівнянням доходів і витрат, відповідно до принципів подвійного запису та нарахування. Обґрунтовано

доцільність застосування принципу нарахування для формування достовірної інформації про фінансові результати, а також представлено схему, яка систематизує порядок їх визначення та відображення у звітності. Проаналізовано вплив облікової політики підприємства на процес обліку фінансових результатів і здійснено класифікацію її елементів за об'єктами обліку та рівнем прогнозованості впливу [70].

С. Співаком, Т. Королук, І. Ковальчуком та М. Шаюком досліджено особливості складання фінансової звітності підприємств в умовах цифрової економіки. Авторами окреслено сучасні вимоги до організації фінансово-господарської діяльності з урахуванням використання електронного документообігу та автоматизованих інформаційних систем. Підкреслено важливість вибору оптимального програмного забезпечення для підвищення ефективності підприємства, зокрема рекомендовано використання системи М.Е.Дос як комплексного рішення для ведення обліку та подання звітності. У статті розглянуто форми, періодичність і процедури подання звітності, а також визначено відповідальність за порушення вимог щодо її оформлення та своєчасності подання [71].

А. Ясінською досліджено методологію формування управлінської звітності в системі управління підприємством. Авторкою виокремлено основні етапи побудови управлінської звітності та визначено завдання кожного з них, обґрунтовано її роль як ключового джерела інформації для прийняття управлінських рішень і досягнення стратегічних цілей. Доведено, що ефективність управлінської звітності забезпечується створенням центрів фінансової відповідальності та впровадженням ключових показників ефективності (KPI) для кожного з них. Запропоновано методику бюджетного контролю та аналізу показників управлінської звітності з урахуванням інформаційних потреб менеджменту [73].

В. Окренцем удосконалено підходи до облікового відображення процесу розподілу прибутку підприємства з урахуванням сучасних управлінських

потреб. Автором уточнено поняття «розподілу прибутку» та запропоновано методику розподілу податку на прибуток відповідно до дебетового залишку субрахунків рахунка 79. Систематизовано напрями розподілу прибутку за двома групами — стабільності та розвитку і вилучення, а також запропоновано введення рахунків третього порядку до субрахунка 443 для деталізації інформації про використання прибутку. Розроблено структуру субрахунків 4411 і 4412 за центрами відповідальності та рекомендовано деталізацію Балансу й Звіту про фінансові результати за напрямками розподілу прибутку [51].

Р. Воронком, Р. Сидоренком та І. Жураковською досліджено теоретичні й практичні аспекти формування інтегрованої звітності підприємств у контексті сучасних вимог управління. Авторами обґрунтовано сутність інтегрованої звітності як комплексного підходу до подання фінансової, нефінансової та стратегічної інформації в єдиному документі. Визначено її переваги - системність, цілісність, прозорість, відповідність міжнародним стандартам і сприяння сталому розвитку. Проаналізовано ефективність упровадження «Звіту про управління» як нормативної форми інтегрованої звітності в Україні, висвітлено його переваги та недоліки. Підкреслено роль внутрішнього контролю в забезпеченні достовірності інтегрованої звітності й запропоновано кроки для розширення її застосування - зокрема, створення стимулюючої нормативної бази та інформаційної підтримки підприємств [14].

О. Назаренком досліджено теоретичні та практичні засади формування й подання Звіту про управління як складової системи звітності окремого бізнес-суб'єкта. Автором визначено, що звіт виконує функцію інструменту комунікації зі стейкхолдерами, забезпечуючи поєднання фінансової та нефінансової інформації для задоволення інформаційних потреб користувачів. Розкрито порядок його формування, подання та аудиту, а також окреслено роль аудитора в забезпеченні достовірності й повноти поданої інформації. Наголошено на важливості застосування аналітичних аудиторських процедур при перевірці Звіту про управління та підготовці звіту незалежного аудитора

[48].

М. Василюком та А. Юрків досліджено концепції аудиторського контролю фінансових результатів та особливості їх облікового забезпечення. У роботі розкрито етапи проведення аудиту - організаційний, підготовчий, технологічний і завершальний, а також обґрунтовано важливість детального планування аудиторських процедур для забезпечення достовірності фінансової звітності. Акцент зроблено на ролі аудиту у виявленні помилок і випадків шахрайства, що можуть вплинути на фінансову стабільність підприємства. Автори підкреслюють значення точного обліку та аудиту фінансових результатів як чинників підвищення ефективності управління й прозорості діяльності підприємства в умовах конкурентного середовища [5].

О. Подолянчук та Ю. Гончаруком досліджено сутність бухгалтерської звітності як ключового інформаційного джерела для прийняття управлінських рішень. Авторами обґрунтовано, що звітність підприємства є уніфікованою системою облікових даних, яка забезпечує оцінку господарської діяльності суб'єкта та результатів його операцій. Визначено відмінності між поняттями «бухгалтерська» та «фінансова» звітність, при цьому остання розглядається як її складова. Систематизовано інформаційні потреби користувачів звітності, розкрито склад фінансової, податкової, статистичної та управлінської звітності, а також запропоновано авторське трактування їх змісту. Підкреслено значення якісних характеристик інформації та категорії «суттєвість» у контексті удосконалення стандартів обліку [61].

Б. Луговець у статті досліджує інформаційне забезпечення та процедури аудиту фінансових результатів ІТ-підприємств. Проаналізовано специфіку фінансової звітності ІТ-компаній, системи управління відносинами з клієнтами (CRM), інструменти аналізу даних та підготовки звітності. Окремо розглянуто етапи проведення аудиту фінансових результатів, уточнено класифікацію інформаційного забезпечення аудиту та збору аудиторських доказів. Визначено ключові проблемні питання аудиту в ІТ-сфері, зокрема операції з пов'язаними

сторонами та закупівлі послуг у ІТ-фахівців. Надано рекомендації щодо вирішення цих питань для підвищення якості аудиту [30].

Л. Безкоровайна у статті досліджує вплив цифровізації економіки на формування та використання показників фінансової звітності підприємств. Встановлено, що цифровізація суттєво змінює систему бухгалтерського обліку та підвищує якість фінансової звітності, зокрема завдяки автоматизації процесів та впровадженню стандарту XBRL. Однак не всі якісні характеристики фінансової звітності залежать від цифровізації — частина визначається професійним судженням бухгалтера. Запропоновано доопрацювати форми фінансової звітності у форматі XBRL, доповнивши їх довідковою інформацією для користувачів про методику формування показників та законодавче регламентування операцій [1].

Шкроміда, Савляк та Малишев (2024) досліджують процес формування звіту про управління господарюючого суб'єкта, наголошуючи на зростаючих вимогах до прозорості та відповідальності перед різними стейкхолдерами. У статті підкреслено важливість поєднання фінансових і нефінансових показників для всебічної оцінки діяльності підприємства. Розкрито етапи становлення звітності про управління та її змістове наповнення, включно з методами обробки даних, контролем точності й повноти інформації, а також застосуванням сучасних інформаційних технологій для автоматизації облікових процесів. Звіт про управління розглядається як ключовий інструмент для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [72].

Саламашенко (2024) розглядає процес складання управлінських звітів про фінансові результати (Звітів про сукупний дохід) у зуботехнічній діяльності та шляхи їх використання для прийняття управлінських рішень. Автор визначає ключові напрями підвищення ефективності управлінського обліку: застосування методів фінансового аналізу, детальне планування і бюджетування, навчання персоналу, використання КРІ, залучення фінансових фахівців, створення команд для роботи з фінансами, впровадження технологій

АІ та аналітики даних, регулярний перегляд фінансових процесів та формування культури фінансової відповідальності. У статті наголошується, що якісно складений управлінський звіт дозволяє підвищити прозорість фінансових даних, своєчасність реакції на проблеми та обґрунтованість управлінських рішень [69].

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що наукові дослідження з проблематики формування та аналізу фінансових результатів підприємства є достатньо ґрунтовними та різноплановими, проте потребують подальшого розвитку з урахуванням сучасних викликів економічного середовища. Попри наявність значної кількості теоретичних і методичних напрацювань, невирішеними залишаються питання підвищення прозорості та достовірності фінансової інформації, удосконалення підходів до оцінювання впливу ризиків на фінансові результати, а також інтеграції сучасних інструментів фінансової аналітики та цифрових технологій у процес підготовки фінансової звітності. Це визначає необхідність подальших досліджень і практичних рішень щодо вдосконалення методики складання Звіту про фінансові результати та підвищення аналітичної цінності його показників.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Підприємство функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що забезпечує гнучкість управління, самостійність у виборі напрямів діяльності та формуванні фінансової політики.

Основною сферою діяльності підприємства є вирощування зернових, бобових та олійних культур (КВЕД 01.11), що формує особливості його облікової політики відповідно до аграрної специфіки виробництва. Окрім основного напрямку, підприємство здійснює широкий спектр додаткових видів діяльності: післяурожайне оброблення продукції, виробництво кормів, оптова торгівля сільськогосподарськими культурами та технікою, транспортно-логістичні та орендні послуги, а також надання в оренду сільськогосподарських машин і транспортних засобів. Така диверсифікація діяльності дозволяє формувати багатоканальну систему доходів та мінімізувати ризики сезонності.

Статутний капітал товариства становить 32 тис. грн. Управління здійснює директор Шкірко В.М., який забезпечує стратегічне та оперативне керівництво, включаючи формування фінансової політики. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ, що обумовлює ведення повноцінного бухгалтерського та податкового обліку відповідно до законодавчо встановлених вимог.

Організаційні засади функціонування підприємства регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковим кодексом України, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, а також наказом про облікову політику. Облікова політика підприємства спрямована на забезпечення достовірності, своєчасності та повноти

відображення господарських операцій, зокрема тих, що впливають на формування фінансового результату.

Особливу роль у формуванні Звіту про фінансові результати відіграє методологічна база обліку доходів і витрат. Підприємство застосовує метод нарахування, що забезпечує відображення доходів у момент їхнього виникнення незалежно від руху грошових коштів. Визнання доходів здійснюється відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід», що передбачає класифікацію доходів на операційні та інші фінансові надходження. Формування витрат відбувається згідно з НП(С)БО 16 «Витрати», з урахуванням їх розподілу на виробничі, адміністративні, збутові, фінансові та інші витрати.

В аграрній діяльності значну увагу приділено розмежуванню витрат за періодами внаслідок сезонності виробництва, а також правильному формуванню виробничої собівартості сільськогосподарської продукції. Це забезпечується застосуванням елементів калькулювання витрат, обліком біологічних активів і сільськогосподарської продукції відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи». Формування собівартості в рослинництві потребує попереднього накопичення витрат упродовж вегетаційного періоду та їх коректного розподілу, що має безпосередній вплив на відображення фінансових результатів.

Важливою складовою облікової політики є організація внутрішнього контролю щодо повноти відображення доходів та обґрунтованості витрат. З урахуванням багатовекторності діяльності підприємства, система бухгалтерського обліку формує аналітичну інформацію як для складання Звіту про фінансові результати, так і для внутрішнього фінансового аналізу, зокрема для оцінки рентабельності окремих видів діяльності, продукції, напрямів збуту та управлінських центрів відповідальності.

Таким чином, організаційно-правові умови та облікова політика підприємства формують системну інформаційну основу для достовірного відображення доходів, витрат і фінансових результатів, забезпечуючи

прозорість фінансової звітності та підвищуючи якість аналітичних даних, що використовуються в управлінні підприємством.

Структура господарства організована з використанням спеціалізованих виробничих підрозділів, зокрема відділків, рослинницької та тракторної бригад, що забезпечує ефективне функціонування основних напрямів сільськогосподарського виробництва та раціональне використання наявних земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів. Така виробнича структура відповідає технологічним особливостям галузі та сприяє оптимальному розподілу відповідальності між підрозділами.

Організаційно-правова форма товариства з обмеженою відповідальністю створює передумови для реалізації переваг приватної власності, забезпечуючи підприємству автономність у прийнятті управлінських рішень, збереження господарської самостійності та контроль над значним майновим комплексом. Управління підприємством здійснюється директором, якому підпорядковуються функціональні служби, зокрема бухгалтерська та виробничі підрозділи. Директор несе персональну відповідальність за результати господарської діяльності підприємства, виконання його фінансових планів, дотримання норм законодавства та ефективність використання ресурсів.

Ключову роль у формуванні фінансової інформації відіграє бухгалтерська служба, яку очолює головний бухгалтер. Він забезпечує ведення бухгалтерського обліку, складання та своєчасне подання фінансової та статистичної звітності, а також організовує економічний аналіз діяльності підприємства. Бухгалтерія є самостійним структурним підрозділом, що здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, Статуту підприємства, посадових інструкцій, внутрішніх регламентів і наказів керівника.

Підприємство веде оперативний, бухгалтерський і статистичний облік у встановленому порядку, забезпечуючи контроль за правильністю та достовірністю відображення господарських операцій у первинних документах,

облікових регістрах та звітних формах. Відповідальність за організацію обліку та достовірність звітності покладається на директора підприємства та головного бухгалтера, що відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

На підприємстві затверджено Наказ про облікову політику, який визначає методологічні засади ведення обліку та складання фінансової звітності. Облікова політика підприємства розроблена відповідно до норм Податкового кодексу України, НП(С)БО, з урахуванням специфіки аграрного виробництва. Даний документ є обов'язковим до виконання всіма працівниками бухгалтерської служби та визначає правила оцінки активів, зобов'язань, визнання доходів і витрат, порядок формування собівартості продукції, критерії сутєвості інформації та організацію внутрішнього контролю.

Важливість облікової політики у формуванні фінансових результатів зумовлена її прямим впливом на методи оцінювання запасів і біологічних активів, порядок нарахування амортизації, розподіл загальновиробничих витрат, створення резервів та визначення моменту визнання доходів і витрат. Саме вибір конкретних облікових підходів у межах чинного нормативно-правового поля визначає рівень достовірності та прозорості фінансової інформації, а також здатність підприємства сформулювати обґрунтовані управлінські рішення відповідно до стратегічних пріоритетів. Варіативність облікових рішень забезпечує підприємству можливість адаптації до умов операційної діяльності та ринкового середовища, водночас підвищуючи відповідальність за правильність їх застосування та вплив на кінцевий фінансовий результат.

Проведений аналіз елементів облікової політики свідчить, що зміна методу обліку чи моменту визнання окремих операцій може суттєво коригувати величину фінансових результатів, формуючи як максимальний, так і мінімальний їх рівень у різних звітних періодах. Для систематизації облікових інструментів, здатних впливати на розмір фінансового результату, доцільно

згрупувати варіанти методів обліку відповідно до їх потенціалу збільшення або зменшення прибутку підприємства. Узагальнення таких можливостей наведено у таблиці (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Поєднання елементів облікової політики, які впливають на формування фінансових результатів підприємства.

Елементи облікової політики підприємства	Збільшення розміру фінансового результату досягається при виборі способів	Зменшення розміру фінансового результату досягається при виборі способів
1. Методи нарахування амортизації основних засобів	Прямолінійний метод (рівномірне навантаження витрат; згладження сезонності)	Метод зменшення залишкової вартості; кумулятивний метод (більші витрати в перші роки, зменшення прибутку)
2. Методи амортизації нематеріальних активів	Прямолінійний метод	Виробничий метод (за обсягом продукції), метод зменшення залишкової вартості
3. Оцінка вибуття запасів (зерно, насіння, добрива, ЗЗР, ПММ)	Метод ФІФО (актуальна, дорожча собівартість → вище прибуток у періоді зростання цін)	Метод середньозваженої собівартості (вирівнює витрати, зменшує прибуток за високої волатильності цін)
4. Оцінка та переоцінка біологічних активів (рослинництво)	Визнання справедливої вартості з приростом біологічних активів (МСБО 41)	Консервативне відображення витрат; перенесення доходу на момент реалізації продукції
5. Резерв сумнівних боргів (клієнти, трейдери, елеватори)	Не створювати резерв (вищий прибуток, але ризики)	Створювати резерви під знецінення дебіторської заборгованості
6. Забезпечення майбутніх витрат і платежів (сезонність, ВРО, зарплати, польові роботи)	Не створювати забезпечення (витрати визнаються при фактичному нарахуванні)	Створювати забезпечення (відпустки, гарант. зобов'язання, відновлення земель, матеріальне заохочення)
7. Порядок визнання доходу від реалізації продукції та товарів	Визнання доходу при відвантаженні (швидше відображення прибутку)	Визнання доходу за фактом переходу ризиків або оплати (обережне визнання доходу)
8. Уцінка/дооцінка запасів (врожай, олійна продукція, ПММ)	Дооцінка до чистої вартості реалізації при позитивній ринковій динаміці	Уцінка запасів до чистої вартості реалізації

Підсумовуючи проведений аналіз, можна стверджувати, що сучасні підприємства, у тому числі аграрні господарства, мають реальну можливість впливати на величину фінансового результату залежно від стратегічних цілей і інформаційних потреб користувачів звітності. Для підприємств, орієнтованих

на залучення інвестицій, кредитних ресурсів або участь у програмах державної підтримки аграрного сектору, пріоритетом є формування стабільного позитивного фінансового результату та демонстрація зростання нерозподіленого прибутку. Водночас підприємства, які не ставлять за мету активну взаємодію з зовнішніми інвесторами, можуть орієнтуватися на більш консервативний підхід із мінімізацією фінансового результату з урахуванням податкового навантаження та потреби у збереженні ліквідності.

Дослідження особливостей облікової політики підприємства показало, що варіативність облікових рішень, дозволених законодавством, створює можливості для коректного управління фінансовими показниками в межах правового поля. Особливо це стосується нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, оцінки вибуття запасів, методів обліку біологічних активів та формування забезпечень. Для підприємства аграрного профілю такі інструменти є ключовими, оскільки амортизаційні відрахування та сезонні коливання вартості запасів істотно впливають на собівартість продукції та кінцевий фінансовий результат.

В умовах сезонності виробництва, високої питомої ваги основних засобів (сільськогосподарська техніка, склади, очисне обладнання) та значних матеріальних витрат (насіння, добрива, ЗЗР, ПММ) доцільним для підприємства є застосування трьох основних методів амортизації, як це передбачено МСБО: прямолінійного, виробничого та методу зменшення залишкової вартості. Такий підхід відповідає вимогам міжнародних стандартів і забезпечує достовірне відображення витрат у різні етапи виробничого циклу. Для будівель і споруд підприємства рекомендується застосовувати прямолінійний метод, а для машин та обладнання – виробничий або метод зменшення залишкової вартості, що дозволить точніше враховувати фактичне використання техніки та ускорене зношення у періоди пікових польових робіт.

Щодо обліку запасів, доцільно обмежитися використанням методу середньозваженої собівартості та методу ідентифікованої собівартості, що

забезпечує рівномірність витрат та коректну їх оцінку при значних сезонних коливаннях цін на аграрні ресурси. Для обліку біологічних активів підприємству важливо застосовувати підхід, що поєднує оцінку за справедливою вартістю та елемент обережності, що гарантує об'єктивність відображення вартості майбутнього врожаю.

Важливим елементом є формування забезпечень, що дозволяє завчасно та об'єктивно відображати майбутні витрати на ремонт техніки, оплату відпусток працівників, відновлення родючості ґрунтів та виконання соціальних зобов'язань перед персоналом. Це посилює прозорість фінансового результату та відповідає принципу обачності.

Таким чином, запропоновані підходи дозволяють оптимізувати облікову політику підприємства, зменшити надмірну варіативність облікових процедур та забезпечити формування достовірної, структурованої та аналітично значущої інформації для прийняття управлінських рішень. У наступній таблиці наведено рекомендовані елементи облікової політики, спрямовані на підвищення прозорості та ефективності формування фінансових результатів підприємства – табл. 2.2.

Запропонована система елементів облікової політики підприємства узгоджується з галузевою специфікою підприємства, сезонним характером агровиробництва та стратегічною орієнтацією на забезпечення стабільної прибутковості. Акцент на раціональних підходах до амортизації, оцінки запасів і формування забезпечень мінімізує надмірну варіативність облікових рішень, спрощує організацію облікового процесу, забезпечує прозорість управлінської інформації та формує достовірні показники фінансових результатів. Це, у свою чергу, створює основу для прогнозованого планування витрат, підвищення ефективності операційної діяльності та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.2

Рекомендовані елементи облікової політики підприємства для

оптимального формування фінансових результатів

Елемент облікової політики підприємства	Рекомендовані варіанти (для підприємства)
1. Способи нарахування амортизації основних засобів	1) Прямолінійний спосіб - для будівель, споруд, елеваторного обладнання та складської інфраструктури; 2) Метод зменшення залишкової вартості - для сільськогосподарської техніки та транспортних засобів, що інтенсивно експлуатуються у сезонні періоди; 3) Виробничий метод - для машин та обладнання, робота яких залежить від обсягів польових робіт і переробки продукції.
2. Способи нарахування амортизації нематеріальних активів	1) Прямолінійний метод - для програмного забезпечення та ІТ-рішень, що використовуються у бухгалтерському й управлінському обліку; 2) Метод зменшення залишкової вартості - для інформаційних систем та цифрових інструментів, життєвий цикл яких інтенсивно скорочується через технологічне оновлення.
3. Методи оцінки вибуття запасів	1) Метод ідентифікованої собівартості - для матеріалів, що застосовуються у конкретних технологічних операціях (дороге насіння, ЗЗР, добрива, паливо для окремих видів техніки); 2) Метод середньозваженої собівартості - для зернових, олійних культур, ПММ та інших запасів з масовим використанням та сезонними коливаннями цін.
4. Створення забезпечень	Обов'язкове формування забезпечень на: оплату відпусток працівників сезонного та основного персоналу; відновлення продуктивності земельних ділянок та агрохімічні заходи; гарантійні та інші зобов'язання за договорами поставки; матеріальне стимулювання персоналу; інші витрати майбутніх періодів, пов'язані з сезонністю агровиробництва.

Отже, ефективність системи бухгалтерського обліку та якість фінансової звітності підприємства значною мірою зумовлюються науково обґрунтованим вибором елементів облікової політики, професійністю бухгалтерської служби та належною організацією облікового процесу. При формуванні та реалізації облікової політики важливо враховувати вплив кожного облікового рішення на величину та структуру фінансових результатів, їх достовірність, прозорість і придатність для забезпечення ефективного управління підприємством. Такий підхід сприятиме підвищенню рівня фінансової дисципліни та адаптивності підприємства в умовах ринкових коливань і сезонних виробничих циклів.

2.2. Підготовка облікових даних для складання Звіту про фінансові результати

Надійність показників Звіту про фінансові результати підприємства безпосередньо залежить від якості підготовки облікових даних за рік і дотримання логіки завершальних операцій періоду. На етапі попереднього закриття важливо не стільки знання технічних інструментів, скільки правильна організація послідовності господарських операцій, контроль їх повноти та узгодженості, а також коректне здійснення регламентних процедур оцінки активів, зобов'язань і витрат відповідно до НП(С)БО.

У межах звітного періоду доцільно виокремити чотири логіко-технологічні блоки робіт. Перший – повторювані операції, що відбуваються протягом місяця (платежі, надходження і реалізація продукції/товарів, переміщення запасів, розрахунки з контрагентами). Другий – щомісячні операції, які виконуються один раз за період (нарахування заробітної плати, страхових внесків, орендних платежів тощо). Третій – регламентні процедури кінця місяця/року, спрямовані на розрахунок, перерахунок або оцінку статей обліку (амортизація, коригування собівартості, розподіл транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), переоцінки тощо). Четвертий – визначення фінансових результатів, яке проводиться після повного відображення доходів і витрат.

Перед здійсненням регламентних процедур доцільно забезпечити належну верифікацію накопичених даних. На практиці підприємства це означає: узгодження первинних документів із регістрами обліку, перевірку хронології та повноти відображення операцій, звіряння підсумків аналітичного та синтетичного обліку. Окрема увага приділяється касовій та банківській дисципліні, коректності проведення інвентаризацій і відображенню їх результатів, а також тестам на суттєвість і логічну узгодженість даних.

Розрахунки з контрагентами мають бути приведені до актуального стану:

закриваються передоплати з віднесенням сум ПДВ на відповідні субрахунки, звіряються сальдо за договорами, усуваються випадки одночасної наявності авансу і заборгованості за тим самим контрагентом/договором, коригуються помилкові віднесення на 643/644. Для аграрного підприємства, яке працює зі значними обсягами постачань зернових і олійних культур, важливо також перевірити правильність відображення бази оподаткування за операціями, щодо яких застосовувалися коригування ціни, ваги чи якості (післяурожайна доробка, сушіння, очищення).

Запаси та біологічні активи потребують комплексної уваги. У частині товарно-матеріальних цінностей перевіряється відсутність «від'ємних залишків», коректність аналітики за номенклатурними групами, відповідність методів оцінки вибуття (ФІФО, середньозважена) обліковій політиці підприємства. Транспортно-заготівельні витрати відображаються або як прямо віднесені до конкретного надходження, або накопичуються на окремому субрахунку з подальшим розподілом пропорційно вартості вибуття – за методом середнього відсотка, визначеним п. 9 НП(С)БО 9 «Запаси». Для культур із тривалим виробничим циклом узгоджується незавершене виробництво: усі прямі витрати зібрані на відповідних об'єктах обліку, загальновиробничі – розподілені за встановленими базами, відображені втрати від браку. Якщо застосовуються положення НП(С)БО 30 «Біологічні активи», перевіряються підходи до оцінювання та результати переоцінки (за наявності), а також коректність переходу витрат та активів у момент збирання врожаю і оприбуткування продукції.

Амортизація необоротних активів нараховується відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» з урахуванням обраних методів і строків корисного використання, визначених у наказі про облікову політику. Важливо забезпечити синхронізацію способів відображення амортизації у витратах із фактичною експлуатацією об'єктів у виробничих підрозділах (польові роботи, післяурожайна доробка, транспортно-логістичні операції), а також коректність

податкових різниць відповідно до Податкового кодексу України у разі їх застосування.

За наявності операцій в іноземній валюті здійснюється переоцінка монетарних статей відповідно до НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» на дату балансу. Коректне розмежування операційних і неопераційних курсових різниць, а також правильність рахунків доходів/витрат забезпечують достовірне відображення фінансових результатів періоду.

Коригування фактичної собівартості продукції/послуг проводиться в кінці періоду з урахуванням методів оцінки вибуття запасів та підсумкового розподілу загальновиробничих витрат. Для підприємства ключовими є:

- (1) повнота накопичення прямих витрат у розрізі культур і підрозділів;
- (2) відповідність баз розподілу ГВВ (людино-години, машино-години, гектари, вартість прямих витрат тощо) специфіці виробничого процесу;
- (3) узгодженість калькуляцій із фактичними результатами збирання, доробки та реалізації.

За потреби виконується переоцінка запасів до чистої вартості реалізації (пп. 24–28 НП(С)БО 9), коли ринкові умови, фізичні властивості або строки придатності зумовлюють зниження очікуваних економічних вигід. У подальших періодах можливе часткове відновлення вартості в межах раніше проведеної уцінки з відображенням відповідного доходу.

Податки і збори нараховуються відповідно до вимог законодавства: перевіряються бази оподаткування, правильність ставок і строків, розмежування операцій за видами діяльності, коректність відображення ПДВ за авансами й поставаннями, а також відповідність підсумків аналітики сальдо відповідних рахунків обліку податків. Для податку на прибуток – зіставляються облікові та податкові підходи до амортизації, резервів, різниць.

Після виконання наведених процедур здійснюється визначення фінансових результатів. Закриття рахунків доходів і витрат проводиться через рахунок 79 з подальшим віднесенням сальдо на рахунок 44 «Нерозподілений

прибуток (непокриті збитки)». Така послідовність гарантує, що у Звіті про фінансові результати буде відображено повний обсяг доходів і витрат за звітний період, включно з ефектами від переоцінок, коригувань собівартості, розподілу ТЗВ та амортизації.

Завершальним етапом виступає контроль узгодженості звітних форм і приміток: звірка підсумків із оборотно-сальдовими відомостями, логічні тести (відсутність «провалів» між розділами), огляд відхилень і суттєвих коливань показників порівняно з попереднім періодом, документування професійних суджень. Для сільськогосподарського підприємства важливо також забезпечити узгодженість між обсягами виробництва, післяурожайною доробкою, відвантаженнями та грошовими потоками, що мінімізує ризики викривлення фінансового результату через сезонні перенесення витрат або невчасне закриття авансів.

Підготовка облікових даних у підприємстві - це не разова технічна дія, а впорядкована система процедур і контролів: від повноти та якості первинних документів, коректної аналітики доходів/витрат і калькулювання собівартості — до регламентних оцінок і коригувань наприкінці періоду. Саме послідовність операцій і взаємоузгодженість рішень забезпечують достовірність та аналітичну цінність Звіту про фінансові результати для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Успішність цього процесу визначається не лише методиками, а й координацією учасників. На рівні підприємства ключову роль відіграють: бухгалтерська служба (організовує облік, формує звіт), керівники виробничих підрозділів (надають повні та своєчасні дані про обсяги робіт, витрати, випуск і вибуття запасів), фінансова/економічна служба (планування, бюджети, контроль відхилень), служба внутрішнього контролю/контролер (за наявності — верифікація аналітики, тестування узгодженості), керівник підприємства (затверджує підходи облікової політики, несе відповідальність за звітність), а також за потреби — зовнішні аудитори та консультанти. Взаємодія цих

учасників забезпечує безперервність інформаційного циклу: первинка → аналітичні реєстри → розподіли й переоцінки → закриття рахунків → звітність.

Зміст взаємодії доцільно формалізувати у вигляді компетенційної матриці, де для кожного учасника закріплено роль і точки дотику:

1. Бухгалтерська служба (головний бухгалтер): збір і обробка даних, ведення реєстрів, узгодження аналітики за видами діяльності та номенклатурними групами, формування форм звітності, підготовка приміток. Постійна комунікація з виробничими та логістичними підрозділами, економістами, керівництвом.

2. Фінансова/економічна служба (або уповноважена особа): бюджетування, контроль виконання планів, аналіз відхилень, погодження ключових оцінок (бази розподілу ГВВ, підходи до уцінки запасів до ЧВР тощо).

3. Керівники підрозділів: підтвердження обсягів робіт, випуску, незавершеного виробництва, ТЗВ; своєчасне надання первинних документів і пояснень щодо відхилень.

4. Контролер/внутрішній контроль (за наявності): тести узгодженості (синтетика ↔ аналітика), верифікація баз розподілу, контроль «слабких місць» (від'ємні залишки, подвійні аванси, змішані статті).

5. Керівник підприємства: затвердження облікової політики, ключових суджень і рішень, що впливають на показники звіту.

6. Зовнішні користувачі (аудитори, інвестори, кредитори, регулятори): отримують звіти, проводять перевірки/аналіз, надають рекомендації; взаємодія відбувається через бухгалтерську та фінансову служби.

Окремо підкреслимо роль бухгалтерської служби підприємства у формуванні фінансових результатів:

(1) організація збору й обробки первинної інформації за доходами та витратами з урахуванням аграрної специфіки;

(2) ведення обліку за методологією, визначеною обліковою політикою і

НП(С)БО;

(3) побудова аналітики за культурами/підрозділами/центрами відповідальності;

(4) підготовка й перевірка регламентних процедур (амортизація, розподіл ГВВ, ТЗВ, коригування собівартості, переоцінки до ЧВР);

(5) визначення фінансового результату (рах. 79 → рах. 44) і формування Звіту про фінансові результати з примітками;

(6) консультування керівництва за результатами аналізу;

(7) забезпечення відповідності законодавству та стандартам.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що процес підготовки облікових даних у підприємстві є комплексною, багаторівневою та регламентованою системою, спрямованою на формування достовірної інформаційної бази для складання Звіту про фінансові результати. Він охоплює повний цикл облікових процедур: від своєчасного та повного документування господарських операцій і ведення аналітичного обліку до реалізації регламентних оцінок, коригувань та контролю узгодженості показників.

Особливого значення набуває координація взаємодії між структурними підрозділами підприємства, бухгалтерською службою та управлінським персоналом. Така взаємодія забезпечує єдність підходів до оцінки активів, зобов'язань, доходів і витрат, своєчасне виявлення потенційних помилок та формування об'єктивних показників фінансових результатів.

Управлінська роль бухгалтерії проявляється не лише у технічному веденні обліку, а й у аналітичній підтримці процесу прийняття рішень, контролі реалізації облікової політики, систематизації витрат за центрами відповідальності та формуванні фінансового результату з урахуванням особливостей діяльності аграрного підприємства.

Таким чином, належна організація підготовки облікових даних виступає ключовим елементом забезпечення достовірності, прозорості та аналітичної

цінності Звіту про фінансові результати, а також підґрунтям для подальших етапів складання фінансової звітності

2.3. Порядок складання Звіту про фінансові результати

Складання Звіту про фінансові результати є підсумковим етапом облікового процесу та ключовою процедурою формування фінансової звітності підприємства. Саме цей документ відображає економічні результати діяльності суб'єкта господарювання за звітний період, забезпечуючи користувачів узагальненою інформацією про доходи, витрати, фінансовий результат і рентабельність діяльності. Для аграрних підприємств, значущість цього звіту зростає з огляду на сезонність виробничого циклу, вагому частку біологічних активів, коливання ринкової кон'юнктури та потребу в точному розподілі витрат за напрямками діяльності.

Ефективність складання Звіту про фінансові результати значною мірою залежить від якості первинних даних, структури аналітичного обліку, а також послідовності виконання підготовчих процедур, узгоджених у межах облікової політики. Важливо забезпечити не лише технічну правильність формування показників, але й їхню аналітичну інтерпретацію, що дає можливість керівництву оперативно реагувати на зміни управлінського середовища та здійснювати обґрунтоване стратегічне планування. У цьому підрозділі буде розглянуто логіку та послідовність формування показників Звіту про фінансові результати для підприємства, визначено ключові етапи узгодження аналітичних і синтетичних даних, порядок відображення доходів і витрат відповідно до вимог НП(С)БО та елементи контролю, що забезпечують достовірність сформованої інформації. Для забезпечення прозорості формування показників Звіту про фінансові результати важливим етапом є встановлення відповідності між рядками звітності та рахунками бухгалтерського обліку, за якими

накопичуються і узагальнюються відповідні дані. Такий підхід дозволяє забезпечити контроль повноти та достовірності інформації, а також простежити вплив окремих господарських операцій на кінцевий фінансовий результат підприємства. У табл. 2.3 наведено систематизацію показників звіту за даними підприємства за 2024 рік.

Таблиця 2.3

**Відповідність статей Звіту про фінансові результати та рахунків
бухгалтерського обліку підприємства за 2024 р.**

Стаття	Код рядка	Зміст показника	Основні рахунки (НП(С)БО)	Сума, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	Дохід від реалізації продукції рослинництва та іншої діяльності	701, 702, 703 – кредит; 704 – зменшення доходу	235 468,1
Інші операційні доходи	2120	Орендна плата, курсові різниці, відшкодування витрат тощо	71	9 980,5
Інші доходи	2240	Дохід від інвестицій, реалізації майна, фінансових операцій	72, 73, 74, 791 (аналітика)	9 258,2
Разом доходи	2280	Сумарний операційний та інший дохід	$\Sigma(2000+2120+2240)$	254 706,8
Собівартість реалізованої продукції	2050	Витрати виробництва продукції рослинництва, амортизація, ТЗВ	901, 902, 903	(122 996,0)
Інші операційні витрати	2180	Адміністративні, збутові витрати, інші операційні	92, 93, 94	(39 950,9)
Інші витрати	2270	Фінансові, інші витрати, втрати	95, 97	(21 498,8)
Разом витрати	2285	Усі витрати звітного періоду	$\Sigma(2050+2180+2270)$	(184 445,7)
Фінрезультат до оподаткування	2290	Прибуток від звичайної діяльності	Рахунок 79 (сальдо)	70 261,1
Податок на прибуток	2300	Податкові зобов'язання	981, 982	–
Чистий прибуток (збиток)	2350	Фінансовий результат після оподаткування	441 / 442	70 261,1

Як показано у таблиці, формування фінансових результатів підприємства ґрунтується на принципі відповідності доходів та витрат, де ключовим інтегруючим елементом є рахунок 79 «Фінансові результати». Систематизація показників дозволяє простежити логіку переходу від доходів та витрат до

розрахунку чистого прибутку, що є основою управлінської оцінки ефективності діяльності підприємства.

Після завершення звітного фінансового року в підприємстві здійснюється комплексний підсумковий облік результатів діяльності підприємства для формування достовірного фінансового результату. На цьому етапі бухгалтерська служба підприємства узагальнює всі господарські операції, порівнює отримані доходи та понесені витрати, визначає фінансовий результат за кожним напрямом діяльності та забезпечує його коректне відображення у Звіті про фінансові результати.

Методологічною основою визнання доходів і витрат підприємства є положення національних стандартів бухгалтерського обліку: НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати», які застосовуються у підприємстві відповідно до облікової політики. Ці стандарти визначають критерії визнання доходів і витрат, порядок їх оцінки та правила відображення у фінансовій звітності.

Формування фінансового результату здійснюється за видами діяльності підприємства – операційною, фінансовою та інвестиційною – з періодичністю, визначеною обліковою політикою (місяць, квартал, рік). Для узагальнення даних використовується рахунок 79 «Фінансові результати», який у підприємстві функціонує за класичною схемою – табл. 2.4:

1. 791 «Результат операційної діяльності» - відображення доходів від реалізації сільськогосподарської продукції, виконаних робіт та наданих послуг (кредит субрахунку); списання собівартості, адміністративних, збутових та інших операційних витрат (дебет субрахунку).

2. 792 «Результат фінансових операцій» - узагальнення фінансових доходів і витрат (відсотки, кредити, участь у капіталі).

3. 793 «Результат іншої діяльності» - відображення доходів і витрат від інвестиційної та іншої діяльності, включаючи результати від продажу необоротних активів або іншої майнової участі.

Таблиця 2.4

Формування фінансового результату в підприємстві

Вид діяльності	Господарські операції	Кореспонденція рахунків (приклад)	Характер операції
Операційна діяльність	Визнання доходів від реалізації с.-г. продукції	Дт 36 Кт 70	Відображено дохід
	Закриття доходів операційної діяльності	Дт 70, 71 Кт 791	Списано доходи
	Списання собівартості продукції	Дт 90 Кт 23, 27	Відображено витрати
	Закриття витрат операційної діяльності	Дт 791 Кт 90, 92, 93, 94	Сформовано фінрезультат операційної діяльності
Фінансова діяльність	Визнання фінансових доходів (відсотки, інвестиції)	Дт 31/37 Кт 73	Відображено фіндоходи
	Закриття фінансових доходів	Дт 72, 73 Кт 792	Списано доходи фінансової діяльності
	Списання фінансових витрат (проценти банку)	Дт 95 Кт 31/68	Відображено витрати
	Закриття витрат фінансової діяльності	Дт 792 Кт 95, 96	Сформовано фінрезультат фінансової діяльності
Інвестиційна та інша діяльність	Дохід від продажу основних засобів, активів	Дт 37/311 Кт 74	Відображено інший дохід
	Закриття таких доходів	Дт 74 Кт 793	Списано доходи іншої діяльності
	Списання інших витрат	Дт 97 Кт 13/10/30/37	Визнано інші витрати
	Закриття витрат іншої діяльності	Дт 793 Кт 97	Сформовано фінрезультат

У кінці звітного періоду підприємство послідовно закриває рахунки доходів (70, 71, 72, 74), а також рахунки витрат (90–97) на відповідні субрахунки 79-го рахунку, що забезпечує відображення чистого прибутку або збитку підприємства за рік.

Особливістю аграрного підприємства є наявність сезонного виробництва, обліку біологічних активів та значних загальновиробничих витрат, що вимагає коректного розподілу витрат між культурами та періодами. Таким чином, процес визначення фінансового результату супроводжується оцінкою справедливої вартості, розподілом загальновиробничих витрат, калькулюванням собівартості продукції та відображенням переоцінок запасів –

табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Закриття рахунків і визначення чистого фінансового результату
у підприємстві»**

Етап	Операція	Кореспонденція рахунків	Пояснення
1	Закриття доходів	Дт 70, 71, 72, 73, 74 → Кт 79	Узагальнено доходи
2	Закриття витрат	Дт 79 → Кт 90–97	Узагальнено витрати
3	Визначення фінрезультату (прибуток)	Дт 79 → Кт 441	Відображено нерозподілений прибуток
або	Визначення фінрезультату (збиток)	Дт 442 → Кт 79	Відображено непокритий збиток
4	Податок на прибуток	Дт 79 (відповідний субрахунок) → Кт 98	Відображено податкове зобов'язання

Завершальним етапом є списання сформованого фінансового результату на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» проведеннями: при прибутку: Дт 791–793 - Кт 441, при збитку: Дт 442 - Кт 791–793.

Це забезпечує формування остаточного фінансового результату підприємства, який відображається у Звіті про фінансові результати та слугує базою для прийняття управлінських рішень. Для підприємства чистий прибуток за 2024 рік становив 70,3 млн грн, що підкреслює ефективність виробничої та фінансової політики підприємства.

Фінансова звітність є ключовим інформаційним інструментом оцінки результатів діяльності підприємства, а її подання регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковим кодексом України та підзаконними нормативно-правовими актами. Підприємство формує фінансову звітність відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, дотримуючись принципів повноти, достовірності та своєчасності подання інформації.

Базовим звітним періодом для підприємства є календарний рік. За його результатами складається повний комплект фінансової звітності, який подається до контролюючих та статистичних органів. Окрім річної звітності,

підприємство зобов'язане подавати проміжну фінансову звітність за результатами I кварталу, півріччя та дев'яти місяців. Для підприємств, що застосовують НП(С)БО, така звітність включає форму №1 «Баланс» та форму №2 «Звіт про фінансові результати», що забезпечує оперативний контроль фінансового стану та результативності діяльності.

Подання проміжної та річної фінансової звітності до органів державної статистики здійснюється у визначені строки, що забезпечує формування офіційної статистичної бази даних. Зокрема, проміжна звітність подається не пізніше 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річний пакет фінансової звітності - до 28 лютого року, що слідує за звітним. Паралельно з податковою декларацією з податку на прибуток підприємства подають фінансову звітність до органів ДПС, оскільки вона є невід'ємним додатком до деклараційних документів.

Підприємство як суб'єкт реального сектора економіки, не віднесений до категорії підприємств, що становлять суспільний інтерес, не здійснює обов'язкового оприлюднення фінансової звітності на офіційному веб-сайті. Проте в умовах сучасних вимог до прозорості бізнесу підприємство формує звітність у повному обсязі й готове оприлюднювати її на вимогу користувачів, зокрема представників фінансових установ та партнерів.

З огляду на нормативні зміни, запроваджені під час воєнного стану, відповідальність за порушення строків подання та оприлюднення фінансової звітності була тимчасово пом'якшена, що сприяє стабільності функціонування підприємств, включно з підприємством. Разом із тим дотримання звітної дисципліни залишається важливим елементом корпоративного управління та підтвердженням належної організації системи обліку на підприємстві.

З огляду на специфіку діяльності підприємство та вимоги нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, в роботі запропоновано удосконалений підхід до складання Звіту про фінансові результати. Він ґрунтується на послідовній підготовці облікових даних і впровадженні

контрольних процедур для забезпечення достовірності та повноти інформації про доходи і витрати.

У табл. 2.6 представлено авторську модель процесу формування фінансових результатів, що включає ключові операційні етапи, механізми внутрішнього контролю та очікуваний результат їх застосування.

Таблиця 2.6

Методичний підхід до складання Звіту про фінансові результати підприємства

Етап	Зміст роботи	Контрольні інструменти	Очікуваний результат
1. Перевірка первинних документів	Оцінка повноти, своєчасності та відповідності первинних даних	Перевірка відповідності принципу суттєвості; контроль повноти документів	Підвищення точності облікових даних
2. Розподіл витрат	Групування витрат за центрами відповідальності та видами діяльності	Внутрішні реєстри аналітичного обліку, центри витрат	Відображення реальної структури витрат підприємства
3. Класифікація доходів і витрат	Віднесення доходів і витрат відповідно до П(С)БО	Чек-лист підтвердження класифікації, контроль відповідності НП(С)БО 15 і НП(С)БО 16	Правильне формування прибутку/збитку
4. Узгодження показників	Зіставлення оборотів і залишків за рахунками, перевірка логічних зв'язків	Алгоритм внутрішнього контролю узгодженості звітності	Відсутність арифметичних та логічних помилок
5. Формування Звіту про фінансові результати	Остаточне складання та перевірка звітної форми	Електронні контрольні процедури, затвердження керівництвом	Достовірна і прозора фінансова звітність

Удосконалено методичний підхід до складання Звіту про фінансові результати підприємства шляхом розроблення структурованої моделі підготовки облікових даних, що передбачає:

- перевірку первинних документів на відповідність принципу суттєвості,
- розподіл витрат за центрами відповідальності,
- застосування алгоритму внутрішнього контролю узгодженості звітних показників,

- використання чек-листа для підтвердження правильності класифікації доходів і витрат.

Запропонований підхід забезпечує підвищення достовірності фінансових показників, контроль прозорості формування фінансових результатів та зміцнення інформаційної надійності управлінських рішень.

Отже, система фінансової звітності підприємства характеризується чіткою регламентацією, дотриманням визначених строків, відповідністю нормативним вимогам та належним документальним супроводом, що забезпечує прозорість фінансових результатів та підвищує довіру зовнішніх і внутрішніх користувачів до інформації, яка відображає реальний фінансово-економічний стан підприємства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання

Оцінювання фінансово-економічного стану підприємства є ключовим елементом аналітичного забезпечення управління, оскільки дає змогу визначити рівень стійкості, ділової активності, ефективності використання ресурсів та здатності підприємства генерувати прибуток у коротко- та довгостроковій перспективі. Підприємство функціонує в аграрному секторі економіки, що характеризується високою залежністю від природно-кліматичних умов, сезонністю виробництва та значним впливом коливання цін на продукцію сільського господарства. Незважаючи на ці фактори, підприємство демонструє стабільну динаміку росту, що свідчить про ефективну систему управління та вдало сформовану ринкову стратегію.

За аналізований період 2020–2024 рр. спостерігається суттєве зростання ключових фінансових показників. Дохід підприємства збільшився з 59,9 млн грн у 2020 році до 254,7 млн грн у 2024 році, тобто у понад чотири рази. Особливо інтенсивний приріст простежується у 2023–2024 рр., що може бути пов'язано з активізацією збутової політики, розширенням виробничих потужностей та підвищенням ринкової кон'юнктури на зернові й олійні культури. Чистий фінансовий результат також демонструє позитивну динаміку: від збитку в 19,2 млн грн у 2020 році підприємство перейшло до прибутку у 70,3 млн грн у 2024 році, що є індикатором ефективного контролю витрат та зростання маржинальності діяльності.

Активи підприємства збільшилися з 149,5 млн грн у 2020 році до 420,8 млн грн у 2024 році, що свідчить про розширення господарського потенціалу, оновлення матеріально-технічної бази та реалізацію інвестиційних програм. Водночас зобов'язання підприємства не мають різких коливань і залишаються

відносно невисокими порівняно з обсягом активів, що формує достатній запас фінансової стійкості та стверджує перевагу власного капіталу над позиковими ресурсами. Це є позитивною характеристикою платоспроможності та кредитоспроможності підприємства.

Зростання кількості працівників із 20 осіб у 2021 році до 34 осіб у 2024 році підтверджує тенденцію до розширення виробничої діяльності та зміцнення трудового потенціалу. Підприємство демонструє достатній рівень ділової активності, підтримує високі показники оборотності та забезпечує формування конкурентоспроможного виробництва. Залучення сучасних технологій, технічне оновлення та оптимізація управлінських процесів створюють передумови для подальшого зміцнення позицій на ринку та зростання фінансових результатів.

Отже, результати аналізу свідчать, що підприємство перебуває у фазі активного розвитку, характеризується стійким фінансовим станом, високою прибутковістю та фінансовою незалежністю. Позитивна динаміка доходів, прибутку та активів підтверджує ефективність господарської стратегії та створює потенціал для подальшого інвестування, диверсифікації діяльності й зростання економічної стійкості у конкурентних ринкових умовах.

Для характеристики майнового стану підприємства проаналізуємо динаміку та структуру активів підприємства за 2022–2024 рр. – табл. 3.1. Узагальнення інформації у таблиці дає можливість оцінити ресурси підприємства, їхню структуру та тенденції зміни, що є важливим для визначення інвестиційного потенціалу та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Дослідження показників структури та динаміки активів підприємства свідчить про суттєве зростання майнового потенціалу підприємства. Загальна вартість активів за аналізований період збільшилася майже вдвічі, що характеризує підприємство як таке, що активно нарощує ресурси та розширює господарську діяльність. Зростання активів відбувалося нерівномірно за їх

структурними групами, однак загальна тенденція демонструє підвищення інвестиційної привабливості та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Таблиця 3.1

Динаміка та структура майна підприємства за 2022 - 2024 рр.

(станом на кінець року)

Види активів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Майно – всього	217145,1	100	364909,4	100	420806,9	100	+203661,8	+93,8
1. Необоротні активи	41211,5	19,0	91655,5	25,1	81785	19,4	+40573,5	+98,5
1.1. Основні засоби	38276,4	17,6	55087,5	15,1	45217	10,7	6940,6	+18,1
2. Оборотні активи	175933,6	81,0	273253,9	74,9	339021,9	80,6	+163088,3	+92,7
2.1. Запаси	51074	23,5	118276,3	32,4	85196,2	20,2	+34122,2	+66,8
2.1.1. Вироб- ничі запаси	11732,5	5,4	39420,1	10,8	24063	5,7	+12330,5	У 2,1 р.
2.1.2. Готова продукція	39341,5	18,1	78856,2	21,6	61133,2	14,5	+21791,7	+55,4
2.2. Поточна дебіторська забор- гованість	124658,6	57,4	151394,7	41,5	247964,1	58,9	+123305,5	+98,9
2.3. Грошові кошти	183,3	0,1	2139,8	0,6	370,4	0,1	+187,1	У 2 р.
2.4. Витрати майбутніх періодів	-	-	9,6	0,0	4266,1	1,0	+4266,1	Х
2.5 Інші оборотні активи	17,7	0,0	1433,5	0,4	1225,1	0,3	+1207,4	У 69,2 р.

Структура активів характеризується переважанням оборотних активів, частка яких протягом трьох років становила понад 74 %, а у 2024 р. досягла 80,6 %. Така ресурсна модель є типовою для аграрних підприємств, де значний обсяг капіталу зосереджено в запасах та дебіторській заборгованості. Водночас спостерігається збільшення необоротних активів майже вдвічі, що свідчить про інвестиції в модернізацію виробничої бази, оновлення техніки та розвиток

матеріально-технічної інфраструктури. Однак у 2024 р. частка необоротних активів знизилася до 19,4 %, що пов'язано зі швидшими темпами приросту оборотних ресурсів.

Суттєвим драйвером приросту активів виступила поточна дебіторська заборгованість, яка зросла майже удвічі. З одного боку, це демонструє розширення масштабів діяльності та збільшення обсягів реалізації, а з іншого - свідчить про певні ризики уповільнення оборотності капіталу. Додатково фіксується збільшення запасів, хоч і з коливаннями структури між виробничими запасами та готовою продукцією, що відображає сезонність аграрного виробництва та зміну підходів до формування запасів. Поява витрат майбутніх періодів у 2023–2024 рр. свідчить про використання довгострокових ресурсів і планування діяльності на перспективу.

Грошові кошти в загальній структурі активів залишаються незначними, що характерно для аграрного сектору, де основна частина ресурсів спрямовується у виробничий цикл. Попри це, наявний обсяг грошових коштів та приріст інших оборотних активів свідчать про підтримання необхідного рівня ліквідності.

У цілому зміни в складі активів підприємства підтверджують стратегічну орієнтацію підприємства на розширення виробничої діяльності, активне використання оборотного капіталу та оновлення матеріально-технічної бази. Разом із тим суттєве зростання дебіторської заборгованості потребує посилення контролю за розрахунковою дисципліною та управлінням ліквідністю для забезпечення оптимального фінансового циклу та зниження ризиків втрати грошових ресурсів.

Оцінка фінансової стійкості підприємства потребує комплексного аналізу джерел формування капіталу, що включає вивчення співвідношення власного та позикового капіталу, змін у структурі довгострокових та короткострокових зобов'язань, а також тенденцій накопичення нерозподіленого прибутку. Аналіз пасиву балансу дозволяє визначити рівень фінансової незалежності суб'єкта

господарювання, ступінь залучення позикових ресурсів та здатність підприємства забезпечувати свою діяльність за рахунок внутрішніх джерел.

Для оцінки фінансової рівноваги та структури джерел фінансування проведемо аналіз динаміки пасиву підприємства за 2022–2024 рр., що наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Капітал – всього	217145,1	100	364909,4	100	420806,9	100	+203661,8	+93,8
1. Власний капітал	64024,2	29,5	239313,7	65,6	284552,3	67,6	+220528,1	У 4,4 р.
1.1. Зареєстрований капітал	31	0,0	32	0,0	32	0,0	+1	+3,2
1.2. Нерозподілений прибуток	63993,2	29,5	239281,7	65,6	284520,3	67,6	+220527,1	У 4,4 р.
2. Зобов'язання і забезпечення	153120,9	70,5	125595,7	34,4	136254,6	32,4	-16866,3	-11,0
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	26620,4	12,3	87776	24,1	111108,7	26,4	+84488,3	У 4,2 р.
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	126500,5	58,3	37819,7	10,4	25145,9	6,0	-101355	-80,1
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	18358,7	8,5	4157	1,1	18531,3	4,4	+172,6	+0,9

Аналіз пасиву балансу підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зміцнення фінансової автономії підприємства та нарощування внутрішніх джерел фінансування діяльності (табл. 3.2). Загальна сума капіталу за досліджуваний період збільшилася на 203 661,8 тис. грн, або на 93,8 %, що відповідає динаміці приросту активів та підтверджує збалансованість

фінансового розвитку.

Ключовим позитивним трендом є зростання власного капіталу з 64 024,2 тис. грн у 2022 р. до 284 552,3 тис. грн у 2024 р., тобто у 4,4 раза. Частка власного капіталу в структурі джерел фінансування збільшилася з 29,5 % до 67,6 %. Основним фактором такого росту виступає суттєве накопичення нерозподіленого прибутку, який зріс на 220 527,1 тис. грн. Це свідчить про стабільну прибутковість підприємства та ефективну політику реінвестування зароблених коштів у розвиток.

Паралельно відбулося скорочення загальної суми зобов'язань і забезпечень на 16 866,3 тис. грн (-11,0 %), що знизило їх частку у структурі джерел фінансування з 70,5 % до 32,4 %. Незважаючи на загальне зменшення боргового навантаження, спостерігається зміна його внутрішньої структури: довгострокові зобов'язання зросли у 4,2 раза, тоді як поточні скоротилися на 80,1 %. Така тенденція є ознакою переходу підприємства до стратегічно стійкішої моделі фінансування, орієнтованої на довгострокові кредитні ресурси та зменшення короткострокової боргової залежності.

Незначне коливання поточної кредиторської заборгованості (+0,9 %) свідчить про ефективне управління розрахунками з контрагентами та платоспроможність підприємства протягом досліджуваного періоду.

Узагалом, позитивна динаміка власного капіталу, скорочення поточних зобов'язань та оптимізація структури фінансування вказують на підвищення фінансової стійкості підприємства, що забезпечує його інвестиційну привабливість і стабільність у довгостроковій перспективі.

Для оцінки якості управління розрахунками з покупцями та замовниками необхідно проаналізувати динаміку і структуру дебіторської заборгованості підприємства. Дебіторська заборгованість є важливою складовою оборотних активів, оскільки її частка впливає на ліквідність, швидкість обігу капіталу та здатність підприємства своєчасно виконувати зобов'язання. Аналіз показників за 2022–2024 рр. дає змогу визначити тенденції та можливі ризики, пов'язані із

політикою розрахунків і кредитною дисципліною контрагентів.

Дані щодо зміни дебіторської заборгованості підприємства за досліджуваний період наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Динаміка та структура дебіторської заборгованості
підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)**

Види дебіторської заборгованості і	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Дебіторська заборгованість за продукцію	59375,4	47,6	40197,1	26,6	48914,7	19,7	-10460,7	-17,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками:								
З бюджетом	109,9	0,1	7067,2	4,7	7447,9	3,0	+7338	У 67,8 р.
Інша поточна дебіторська заборгованість	65173,3	52,3	104130,4	68,8	191601,5	77,3	+126428,2	У 2,9 р.
Всього	124658,6	100	151394,7	100	247964,1	100	+123305,5	+98,9

Аналіз структури дебіторської заборгованості підприємства свідчить про істотне зростання її обсягу протягом 2022–2024 рр. - майже вдвічі (+98,9%), що відображає розширення операційної діяльності та збільшення обсягів продажу у кредит. Водночас спостерігається помітна трансформація структури заборгованості: частка дебіторської заборгованості за продукцію скоротилася з 47,6% у 2022 р. до 19,7% у 2024 р., що може свідчити про перегляд умов розрахунків із покупцями або зміну частки передоплат і договорів із відстрочкою платежу.

Найбільший приріст припав на іншу поточну дебіторську заборгованість, яка зросла у 2,9 рази та досягла 77,3% загального обсягу. Така тенденція потребує посиленого внутрішнього контролю, оскільки зростання розрахунків невиробничого характеру потенційно ускладнює управління ліквідністю та може збільшувати ризики неповернення коштів. Дебіторська заборгованість за

розрахунками з бюджетом також різко зростає - у 67,8 рази, що пояснюється збільшенням податкових переplat або затримкою бюджетного відшкодування.

Загалом сформована динаміка свідчить про активізацію розрахункових операцій підприємства, але водночас вказує на необхідність удосконалення системи контролю за дебіторською заборгованістю, зокрема щодо строків її погашення, формування резервів сумнівних боргів і забезпечення прозорості фінансових потоків. Рекомендовано деталізувати аналітичний облік дебіторів та застосовувати комплекс інструментів фінансового контролю для мінімізації ризиків втрати активів та підвищення оборотності коштів.

Для комплексної оцінки фінансової стійкості підприємства важливо проаналізувати структуру та динаміку його зобов'язань і забезпечень, оскільки саме їх співвідношення з власним капіталом і активами визначає рівень платоспроможності, кредитоспроможності й ризикованості діяльності. Зобов'язання відображають обсяг залучених ресурсів, що підлягають поверненню у майбутніх періодах, тоді як забезпечення формуються для покриття потенційних витрат та майбутніх зобов'язань.

У табл. 3.4 представлено динаміку та структуру зобов'язань і забезпечень підприємства за 2022–2024 рр. Вона дозволяє простежити зміни у загальному обсязі залучених коштів, визначити переважні джерела фінансування, оцінити рівень короткострокових і довгострокових зобов'язань, а також виявити тенденції у формуванні забезпечень. Аналіз даних таблиці свідчить про суттєве зростання загального обсягу зобов'язань та забезпечень підприємства у 2022–2024 рр. Загальна сума зобов'язань збільшилася на 84 660,9 тис. грн, або у 2,9 раза, що вказує на активне залучення позикового капіталу для фінансування діяльності підприємства. Структура зобов'язань за аналізований період зазнала істотних змін. Частка довгострокових зобов'язань у загальному обсязі зростає з 59,2% у 2022 р. до 85,7% у 2024 р., що характеризує тенденцію до нарощення довгострокового боргового фінансування та може свідчити про реалізацію інвестиційних проєктів або оновлення матеріально-технічної бази. Обсяг

довгострокових зобов'язань зріс на 84 488,3 тис. грн, тобто у 4,2 раза.

Таблиця 3.4

Динаміка та структура зобов'язань та забезпечень
підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)

Види зобов'язань	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
1. Довгострокові зобов'язання	26620,4	59,2	87776	95,5	111108,7	85,7	+84488,3	У 4,2 р.
2. Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	18358,7	40,8	4157	4,5	18531,3	14,3	+172,6	+0,9
товари, роботи, послуги	15657,3	85,3	3814,3	91,8	17854,4	96,3	+2197,1	+14,0
розрахунками з бюджетом	2664,8	14,5	290,5	7,0	421,6	2,3	-2243,2	-84,2
розрахунками зі страхування	1,4	0,0	1	0,0	17,4	0,1	+16	У 12,4 р.
розрахунками з оплати праці	35,2	0,2	51,2	1,2	237,9	1,3	+202,7	У 6,8 р.
Всього:	44979,1	100	91933	100	129640	100	+84660,9	У 2,9 р.

Разом з тим частка поточних зобов'язань значно скоротилася - з 40,8% у 2022 р. до 14,3% у 2024 р. Їх абсолютне збільшення є незначним (+172,6 тис. грн, або +0,9%), що свідчить про відсутність суттєвого накопичення короткострокових боргів і відносну стабільність операційних розрахунків.

Серед поточних зобов'язань найбільшу питому вагу займають розрахунки за товари, роботи та послуги, які у 2024 р. становили 96,3% їх загального обсягу. Їх сума зросла на 2 197,1 тис. грн, що може бути пов'язано з розширенням операційної діяльності, збільшенням обсягів постачання або зміною договірних умов з контрагентами. Водночас зобов'язання перед бюджетом скоротилися на 2 243,2 тис. грн (-84,2%), що може свідчити про своєчасність податкових розрахунків або оптимізацію податкового навантаження. Позитивною є також тенденція до зростання забезпечень за

страховими та соціальними платежами, що свідчить про посилення соціальної відповідальності підприємства.

Загалом, збільшення частки довгострокових зобов'язань у структурі капіталу підприємства та відсутність значного приросту короткострокових боргів характеризує підприємство як таке, що орієнтоване на стратегічний розвиток і має відносно стабільну ліквідність. Разом із тим нарощення боргового навантаження потребує посилення контролю за ефективністю використання залучених ресурсів та дотримання оптимального співвідношення позикового й власного капіталу.

Для комплексної характеристики фінансового стану підприємства важливо не лише дослідити динаміку та структуру зобов'язань, а й оцінити рівень фінансової стійкості за допомогою спеціальних відносних показників. Такі коефіцієнти дозволяють визначити здатність підприємства підтримувати баланс між власними та позиковими ресурсами, оцінити ступінь фінансової залежності, рівень автономії, маневреності власного капіталу та здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання.

З метою забезпечення об'єктивної оцінки фінансової незалежності та стабільності підприємства проведено розрахунок ключових коефіцієнтів фінансової стійкості за 2022–2024 роки. Наведені нижче показники дають можливість простежити тенденції зміни структури капіталу, ступінь ризику діяльності та рівень фінансової гнучкості підприємства.

Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства свідчить про суттєве покращення структури джерел фінансування та зміцнення фінансової незалежності у 2022–2024 рр. Найбільш помітною є позитивна динаміка коефіцієнта автономії, який зріс з 0,295 у 2022 р. до 0,676 у 2024 р., що перевищує нормативне значення та свідчить про зростання частки власного капіталу у фінансуванні діяльності. Відповідно, коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився з 0,705 до 0,324, що характеризує зниження рівня фінансової залежності від зовнішніх джерел.

Таблиця 3.5

**Відносні показники оцінювання фінансової стійкості підприємства
за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)**

Показники	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+; -) 2024 р. до 2022 р.
Показники структури джерел формування капіталу					
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,295	0,656	0,676	0,381
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,705	0,344	0,324	-0,381
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	2,392	0,525	0,479	-1,913
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	0,418	1,905	2,088	1,670
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зниження	0,294	0,268	0,281	-0,013
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Зниження	0,174	0,699	0,815	0,642
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Підвищення	0,826	0,301	0,185	-0,642
Показники стану оборотних активів					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	0,356	0,617	0,713	0,356
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	>0,1	0,130	0,540	0,598	0,468
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	>0,5	0,447	1,248	2,380	1,933
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Підвищення	0,008	0,014	0,002	-0,006
Показники стану основного капіталу					
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Підвищення	0,230	0,259	0,165	-0,066
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Підвищення	0,176	0,151	0,107	-0,069
Коефіцієнт нагромадження амортизації	Зниження	0,500	0,569	0,645	0,145
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Підвищення	4,269	2,981	4,145	-0,124

Коефіцієнт фінансового ризику також продемонстрував суттєве покращення, знизившись із 2,392 до 0,479, тобто рівень можливого ризику кредиторів значно зменшився. У свою чергу, коефіцієнт фінансової стабільності зріс до 2,088 у 2024 р., що значно перевищує нормативне значення

і свідчить про достатність власних і довгострокових коштів для покриття залучених ресурсів. Показники довгострокового та поточного боргового навантаження демонструють структурне зміщення у бік збільшення частки довгострокових зобов'язань та скорочення короткострокових, що формує сприятливі умови для фінансової гнучкості підприємства.

Позитивним є також підвищення коефіцієнтів маневреності власного капіталу та забезпеченості оборотних активів і запасів власними коштами, що свідчить про зміцнення ліквідності та оперативної платоспроможності підприємства. Зокрема, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами зріс з 0,130 до 0,598, що значно перевищує норматив і вказує на зростання можливостей підприємства фінансувати оборотні потреби без зовнішніх джерел.

Разом з тим окремі показники потребують уваги. Спостерігається зниження коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів, а також коефіцієнтів майна виробничого призначення та реальної вартості основних засобів у майні підприємства, що може свідчити про поступове зношення активів або уповільнення темпів оновлення основних засобів. Одночасно зростання коефіцієнта нагромадження амортизації може бути наслідком недостатнього інвестування у їх модернізацію.

У цілому, динаміка показників свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства, посилення незалежності від зовнішніх джерел фінансування та підвищення здатності підприємства підтримувати стабільний фінансовий баланс. Разом із тим доцільним є подальше посилення інвестиційної політики для оновлення основних засобів та підтримання високої виробничої спроможності у довгостроковій перспективі.

Поряд із оцінкою фінансової стійкості важливим етапом аналізу фінансового стану підприємства є дослідження його ліквідності та платоспроможності. Ці показники характеризують здатність підприємства своєчасно та в повному обсязі виконувати свої короткострокові зобов'язання, а

також ефективність управління оборотними активами й короткостроковими джерелами фінансування.

Аналіз коефіцієнтів ліквідності дає можливість оцінити достатність оборотних ресурсів для покриття поточних боргів, визначити рівень фінансової гнучкості підприємства, а також виявити потенційні ризики втрати платоспроможності. Дослідження динаміки цих показників дозволяє простежити зміни у структурі активів і зобов'язань у короткостроковому періоді, оцінити якість управління грошовими потоками та рівень фінансової стабільності.

Таблиця 3.6

**Показники оцінки ліквідності та платоспроможності
підприємства за 2022 – 2024 рр.**

Показники	Норматив- не значення	Роки			Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
		2022	2023	2024	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,001	0,057	0,015	+0,013
Проміжний коефіцієнт покриття	>0,7	0,987	4,098	9,924	+8,937
Загальний коефіцієнт покриття	$\geq 1,5$	1,391	7,225	13,482	+12,091
Коефіцієнт платоспроможності	$\geq 0,1$	0,001	0,057	0,015	+0,013
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\geq 0,8$	1,298	6,183	12,525	+11,227

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве покращення здатності підприємства забезпечувати своєчасне погашення поточних зобов'язань. Загальний коефіцієнт покриття за аналізований період зріс з 1,391 до 13,482, тобто на 12,091 пункту, що значно перевищує нормативне значення та свідчить про високий рівень забезпеченості зобов'язань оборотними активами. Подібна динаміка характерна і для проміжного коефіцієнта покриття: його значення збільшилося з 0,987 у 2022 р. до 9,924 у 2024 р., що характеризує значне зростання високоліквідних оборотних активів відносно короткострокових

зобов'язань.

Покращення ліквідності підтверджується також зростанням коефіцієнта критичної ліквідності з 1,298 до 12,525 у 2024 р., що свідчить про здатність підприємства оперативно реагувати на потребу у негайному погашенні короткострокових зобов'язань без реалізації товарно-матеріальних запасів. Такі значення вказують на суттєве зміцнення платоспроможності та фінансової гнучкості підприємства.

Разом із тим коефіцієнт абсолютної ліквідності, хоча й зріс з 0,001 у 2022 р. до 0,015 у 2024 р., залишається нижчим за нормативне значення. Це свідчить про недостатній обсяг найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) у структурі оборотних активів та певні ризики щодо негайного покриття термінових зобов'язань. Аналогічну динаміку демонструє й коефіцієнт платоспроможності, який відображає аналогічні величини й також залишається нижчим за норматив.

Отже, хоча підприємство демонструє значне покращення показників ліквідності та ефективного управління оборотними активами, збереження низького рівня абсолютної ліквідності свідчить про необхідність посилення контролю за грошовими потоками, оптимізації структури короткострокових активів та підтримання достатнього обсягу високоліквідних ресурсів для запобігання ризикам короткострокової неплатоспроможності. Загалом підприємство характеризується високою поточною ліквідністю та достатнім рівнем фінансової стійкості у короткостроковому періоді.

3.2. Аналіз структури та динаміки доходів і витрат

Важливим елементом комплексної оцінки фінансового стану підприємства є аналіз структури та динаміки його доходів і витрат, оскільки саме ці показники визначають фінансовий результат діяльності, рівень

рентабельності та здатність суб'єкта господарювання забезпечувати сталий розвиток. Доходи формують ресурсну базу для відтворювальних процесів та інвестиційної активності, тоді як витрати відображають обсяг спожитих ресурсів і визначають ефективність їх використання. Вивчення взаємозв'язку між доходами і витратами дає можливість оцінити якість фінансового менеджменту, конкурентні позиції підприємства на ринку та рівень його фінансової гнучкості.

Аналіз зазначених показників дозволяє не лише встановити основні джерела формування доходів, їх стабільність і тенденції зміни, а й оцінити структуру витрат, визначити домінуючі статті, виявити потенційні резерви оптимізації та підвищення операційної ефективності. Особливої актуальності такий аналіз набуває в умовах економічної нестабільності, зростання ресурсозатратності виробничих процесів і посилення конкуренції, коли здатність підприємства адаптувати витрати та формувати достатній обсяг доходів є ключовою для підтримання фінансової стійкості та забезпечення стратегічних цілей – табл. 3.7.

Звіт про фінансовий стан є ключовим інструментом аналітичної оцінки підприємства, оскільки містить систематизовану інформацію щодо активів, капіталу та зобов'язань, яка дозволяє оцінити фінансову стабільність, платоспроможність і ресурсний потенціал суб'єкта господарювання. Представлені аналітичні можливості забезпечують глибоку інтерпретацію фінансових показників, виявлення тенденцій та обґрунтування стратегічних управлінських рішень.

Метою проведення аналізу структури та динаміки доходів і витрат є визначення тенденцій формування кінцевого фінансового результату, оцінювання ефективності господарської діяльності та виявлення факторів, що впливають на її прибутковість. Завданнями цього етапу дослідження виступають систематизація та порівняння показників за звітні періоди, дослідження пропорційності та раціональності розподілу ресурсів, а також

ідентифікація внутрішніх і зовнішніх чинників зміни доходів і витрат.

Таблиця 3.7

Аналітичні можливості Звіту про фінансовий стан підприємства

Напрямок аналітичної оцінки	Економічний зміст	Показники, що використовуються	Аналітичні можливості
Оцінка структури активів	Визначення складу та розміщення капіталу	Необоротні та оборотні активи, запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти	Виявлення інвестиційної політики, ліквідності ресурсів, оптимальності структури активів
Аналіз структури зобов'язань	Оцінка джерел фінансування діяльності	Довгострокові та короткострокові зобов'язання	Визначення боргового навантаження, структури капіталу, ризику фінансової залежності
Оцінка власного капіталу	Дослідження фінансової самостійності	Статутний, додатковий, нерозподілений прибуток	Визначення фінансової автономії, можливостей самофінансування
Аналіз ліквідності активів	Дослідження здатності швидкої конверсії активів у гроші	Грошові кошти, дебіторська заборгованість, запаси	Встановлення рівня ліквідності та платоспроможності
Оцінка платоспроможності	Перевірка здатності покривати борги	Короткострокові зобов'язання, оборотні активи, грошові кошти	Виявлення ризиків неплатоспроможності
Аналіз фінансової стійкості	Визначення стабільності фінансування	Власний та позиковий капітал, забезпечення, довгострокові зобов'язання	Встановлення рівня фінансової незалежності та стабільності
Оцінка ефективності використання капіталу	Аналіз формування і накопичення капіталу	Власний капітал, фінансові результати	Визначення потенціалу зростання та інвестиційної привабливості
Виявлення тенденцій розвитку	Динамічні зміни фінансових показників	Показники активів, капіталу, зобов'язань за періоди	Формування прогнозів та оцінка стратегічної позиції

Комплексність такого підходу забезпечує об'єктивність висновків і дає можливість обґрунтовувати управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Наступним етапом дослідження є аналіз динаміки та структури доходів – табл. 3.8, що дозволяє оцінити результати господарської діяльності, визначити

провідні джерела формування фінансових надходжень та простежити тенденції їх зміни у часі. Такий аналіз має важливе значення для виявлення факторів, які впливають на зростання доходів, оцінювання стабільності фінансових потоків і визначення потенційних резервів підвищення прибутковості підприємства.

Таблиця 3.8

**Динаміка, склад та структура доходів діяльності підприємства
за 2022– 2024 рр.**

Види доходів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. (+,-) до 2022 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсо- лютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від основної операційної діяльності	57273	91,9	185921,2	92,8	235468,1	92,4	+178195,1	У 4,1 р.
Дохід від іншої операційної діяльності	2203,7	3,5	10114,9	5,1	9980,5	3,9	+7776,8	У 4,5 р.
Дохід від інвестиційної діяльності	2834,2	4,5	4220,5	2,1	9258,2	3,7	+6424	У 3,3 р.
Усього	62310,9	100	200256,6	100	254706,8	100	+192395,9	У 4,1 р.

Аналіз динаміки та структури доходів підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання масштабів діяльності підприємства. Загальний обсяг доходів збільшився на 192 395,9 тис. грн, що означає приріст у 4,1 раза відносно 2022 року, що демонструє активний розвиток операційної сфери та розширення ринкових можливостей. Вирішальну частку у формуванні фінансових результатів забезпечує чистий дохід від основної операційної діяльності: його частка стабільно перевищує 92% у загальній структурі доходів, що свідчить про орієнтацію підприємства на основний вид бізнесу та сформований ринок збуту.

Позитивною є також динаміка доходу від іншої операційної діяльності, який зріс у 4,5 раза і становив 9 980,5 тис. грн у 2024 р. Хоча його частка залишається невеликою (3,9%), таке зростання вказує на диверсифікацію

джерел формування доходів та можливе розширення переліку наданих послуг або операційної активності в суміжних напрямках. Значне збільшення доходу від інвестиційної діяльності (у 3,3 раза) свідчить про активізацію фінансових вкладень підприємства та підвищення ефективності управління тимчасово вільними коштами і фінансовими інструментами.

У цілому отримані результати свідчать про формування стабільної позитивної тенденції зростання доходів підприємства, диверсифікацію джерел фінансових надходжень та підвищення ефективності управління операційною й інвестиційною діяльністю. Така динаміка створює сприятливі передумови для зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності та забезпечення сталого економічного розвитку в довгостроковій перспективі.

Поглиблена оцінка результатів діяльності підприємства передбачає не лише аналіз рівня доходів, а й дослідження факторів, що зумовили їх зміну. Важливим етапом є проведення факторного аналізу чистого доходу від реалізації продукції та товарів, який дозволяє визначити вплив кількісних і цінових параметрів на формування фінансових результатів – табл. 3.9.

Такий підхід забезпечує можливість ідентифікувати ключові драйвери зміни доходу, встановити силу та напрям впливу кожного фактору, а також оцінити резерви зростання обсягів реалізації й підвищення ефективності комерційної діяльності.

Таблиця 3.9

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу від реалізації продукції та товарів підприємства за 2022, 2024 рр.

Показник	Умовні позначення	Роки		Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2024	абсолютне	відносне
Середньорічна вартість майна, тис. грн	М	217717,1	392817,6	+175100,5	+80,4
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, тис. грн	ЧД	57273	235468,1	+178195,1	У 4,1 р.
Ресурсовіддача, грн	РВ	0,26	0,60	+0,34	У 2,3 р.

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації

продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства:

$$\text{ЧД} = \text{М} \times \text{РВ}. \quad (3.1)$$

За даними табл. 3.9 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{М}_1 \times \text{РВ}_0 \quad (3.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 392817,6 \times 0,26 = 102132,6.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу від реалізації продукції, товарів підприємства, тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 235468,1 - 57273 = +178195,1.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{м}} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0 \quad (3.4)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{м}} = 102132,6 - 57273 = +44859,6.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}} \quad (3.5)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = 235468,1 - 102132,6 = +133335,5.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧД}_{\text{м}} + \Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} \quad (3.6)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 44859,6 + 133335,5 = 178195,1$$

Проведений факторний аналіз чистого доходу від реалізації продукції та товарів підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про істотне зростання фінансових результатів підприємства. Загальний приріст чистого доходу становить +178 195,1 тис. грн, що означає зростання у 4,1 раза порівняно з базовим періодом. Використання мультиплікативної моделі дало змогу визначити вплив основних факторів на зміну обсягів реалізації та розмежувати їхній внесок у загальний результат.

Виявлено, що збільшення середньорічної вартості майна з 217 717,1 тис. грн до 392 817,6 тис. грн забезпечило приріст доходу на +44 859,6 тис. грн. Це

свідчить про активне нарощення матеріально-ресурсної бази підприємства, інвестиції в основні засоби та розширення виробничих можливостей, що створило фундамент для подальшого зростання обсягів реалізації.

Найвагомішим фактором зростання доходу виступила підвищена ресурсовіддача, яка зросла з 0,26 грн до 0,60 грн на 1 грн вартості майна. Її вплив забезпечив приріст чистого доходу на +133 335,5 тис. грн, що становить основну частку загального зростання (близько 75%). Це вказує на підвищення ефективності використання активів, посилення інтенсивності господарської діяльності та більш раціональне управління ресурсним потенціалом компанії.

Загалом отримані результати підтверджують, що ключовим драйвером зростання доходів підприємства у досліджуваній період виступає не лише розширення активної частини капіталу, а передусім підвищення ефективності його використання. Це свідчить про якісні зміни у виробничо-економічній діяльності підприємства, посилення операційної результативності та здатність підприємства адаптуватися до ринкових умов, забезпечуючи стійкий розвиток і зміцнення конкурентних позицій.

Отримані результати підтверджують вагому роль як інвестиційної активності підприємства, так і підвищення ефективності використання його ресурсного потенціалу у формуванні чистого доходу від реалізації. Разом із тим для глибшої інтерпретації структурних та динамічних змін доходів доцільним є розширення факторного аналізу шляхом застосування альтернативних методичних підходів та уточнення взаємозв'язку між обсягами виробництва, рівнем реалізації та іншими економічними параметрами.

Подальший аналіз базується на вихідних показниках, що відображають взаємодію ресурсів і результатів господарювання, зокрема обсягів собівартості, прибутку та рівня рентабельності – табл. 3.10.

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства:

$$\text{ЧД} = \text{ОА} \times \text{Коб.} \quad (3.7)$$

Таблиця 3.10

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу від реалізації продукції та товарів підприємства за 2022, 2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	абсолютне	відносне
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	57273	185921,2	235468,1	+178195,1	У 4,1 р.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	176505,6	224879,8	306097,3	+129591,7	+73,4
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	0,324	0,827	0,769	+0,445	У 2,4 р.
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	1111	435	468	-643	-57,9

За даними табл. 3.10 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{ОА}_1 \times \text{Коб}_0. \quad (3.8)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 306097,3 \times 0,324 = 99175,5.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.9)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 235468,1 - 57273 = +178195,1,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДоа} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0. \quad (3.10)$$

$$\Delta \text{ЧДоа} = 99175,5 - 57273 = +41902,5.$$

2. Коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДко} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}}. \quad (3.11)$$

$$\Delta \text{ЧДко} = 235468,1 - 99175,5 = +136292,6$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧДоа} + \Delta \text{ЧДко}. \quad (3.12)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 41902,5 + 136292,6 = +178195,1.$$

Проведений факторний аналіз чистого доходу від реалізації продукції та

товарів підприємства на основі моделі залежності між середньорічною вартістю оборотних активів і коефіцієнтом їх обертання засвідчив істотне зростання ефективності використання оборотного капіталу. Загальний приріст доходу у період 2022–2024 рр. склав +178 195,1 тис. грн, або у 4,1 раза, що є вагомим результатом у контексті розвитку підприємства.

Розрахунки показали, що приріст середньорічної вартості оборотних активів на +129 591,7 тис. грн забезпечив збільшення доходу на +41 902,5 тис. грн. Це свідчить про активне інвестування у оборотні ресурси з метою забезпечення виробничих і збутових потреб підприємства, що створило основу для зростання товарообороту. Більш суттєвим фактором впливу стало підвищення коефіцієнта обертання оборотних активів - з 0,324 до 0,769 обертів, що забезпечило додатковий приріст доходу на +136 292,6 тис. грн, тобто 76,5% загального приросту.

Скорочення тривалості одного обороту оборотних активів із 1 111 днів у 2022 р. до 468 днів у 2024 р. свідчить про значне прискорення оборотності матеріальних та фінансових ресурсів і підвищення оперативності фінансово-господарських процесів. Це вказує на покращення організації розрахунків, оптимізацію рівня запасів, посилення контролю за дебіторською заборгованістю та загальне підвищення ефективності управління оборотними активами.

Таким чином, зростання чистого доходу підприємства у досліджуваний період зумовлене насамперед інтенсивним фактором - підвищенням швидкості обігу оборотних активів, що свідчить про удосконалення внутрішнього фінансового механізму, поліпшення логістики та оптимізацію операційних процесів. Значно менший, але важливий вклад належить екстенсивному фактору - збільшенню обсягу оборотних ресурсів. Такі результати демонструють зростання економічної активності та підвищення фінансової ефективності підприємства, що формує стійкі передумови для подальшого розширення ринкової присутності та підвищення прибутковості.

Результати проведеного факторного аналізу свідчать, що зростання чистого доходу підприємства у досліджуваний період було обумовлене як розширенням ресурсної бази, так і підвищенням ефективності використання оборотних активів. Водночас для формування об'єктивної оцінки фінансових результатів важливо дослідити динаміку та структуру витрат підприємства, оскільки саме рівень витрат і характер їх зміни значною мірою визначають кінцевий фінансовий результат, конкурентоспроможність і здатність підприємства забезпечувати стійкість операційної діяльності.

Аналіз витрат – табл. 3.11 – дозволяє оцінити раціональність використання ресурсів, встановити основні напрямки їх формування, визначити тенденції зміни собівартості продукції та виявити резерви зниження витрат. Дослідження структури витрат забезпечує можливість встановити співвідношення між основними статтями, оцінити їх вплив на прибутковість та окреслити напрямки оптимізації витратної політики підприємства.

Таблиця 3.11

Динаміка та структура витрат і відрахувань
підприємства за 2022 - 2024 рр.

Види витрат і відрахувань	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до під- сумк у	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізації	29738,6	58,7	77747,4	47,9	122996	66,7	+93257,4	У 4,1 р.
Інші операційні витрати	10002,9	19,8	67106,7	41,4	39950,9	21,7	+29948	У 4 р.
Інші витрати	10899,6	21,5	17325,6	10,7	21498,8	11,7	+10599,2	+97,2
Усього витрат	50641,1	100	162179,7	100	184445,7	100	+133804,6	У 3,6 р.

Аналіз динаміки та структури витрат і відрахувань підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве збільшення загального обсягу витрат підприємства, яке становило +133 804,6 тис. грн, або у 3,6 раза. Така тенденція

є закономірною на фоні активного зростання обсягів операційної діяльності та розширення виробничого потенціалу. Проте, важливим є дослідження структурних зрушень у складі витрат, оскільки вони визначають напрями використання ресурсів та впливають на прибутковість підприємства.

Найбільшу частку у структурі витрат традиційно займає собівартість реалізованої продукції, яка у 2024 р. становила 66,7% проти 58,7% у 2022 р., тобто зросла у 4,1 раза. Це свідчить про збільшення виробничих витрат у зв'язку з нарощенням обсягів реалізації, можливим зростанням вартості матеріальних ресурсів, енергоресурсів чи підвищенням логістичних витрат. Водночас їх випереджальне зростання порівняно із загальним темпом збільшення витрат свідчить про потребу посилення контролю за рівнем собівартості та підвищення ефективності витратної політики.

Частка інших операційних витрат демонструє нестабільну динаміку: у 2023 р. вона істотно зросла до 41,4%, після чого зменшилася до 21,7% у 2024 р. Незважаючи на загальний приріст у 4 рази, у структурному розрізі цей показник повернувся до оптимальнішого рівня, що свідчить про покращення управління операційними витратами та можливе завершення окремих витратомістких операційних заходів.

Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, зросли майже вдвічі (+97,2%), що може бути зумовлено реалізацією капіталомістких проєктів, модернізацією обладнання або використанням кредитних ресурсів для фінансування інвестиційних ініціатив. Незважаючи на їх відносно невелику частку у загальній структурі, динаміка підтверджує активізацію фінансово-інвестиційної діяльності підприємства.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що витратна діяльність підприємства у 2022–2024 рр. характеризується значним нарощенням витратної бази з одночасним зміцненням позицій операційних витрат як ключового елемента витратної структури. Підприємству доцільно продовжувати оптимізацію собівартості та операційних витрат, приділяючи увагу підвищенню

продуктивності використання ресурсів, що сприятиме зростанню рентабельності та посиленню фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

3.3. Аналіз формування фінансових результатів та рентабельності підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства є ключовим інтегральним показником його економічної ефективності, що відображає кінцеві наслідки використання ресурсів, рівень конкурентоспроможності та здатність генерувати економічні вигоди для власників і стейкхолдерів. Прибутковість підприємства визначає його інвестиційну привабливість, фінансову стійкість і потенціал розвитку, а оцінювання рентабельності дозволяє всебічно охарактеризувати ефективність використання капіталу, активів і витрат. Тому аналіз формування фінансових результатів має стратегічне значення для зміцнення позицій підприємства на ринку та забезпечення збалансованого економічного зростання.

Метою проведення аналізу є визначення тенденцій зміни прибутку, оцінювання впливу факторів на формування фінансових результатів та встановлення рівня рентабельності як основного показника економічної результативності діяльності підприємства. Реалізація цієї мети передбачає дослідження динаміки доходів, витрат і фінансового результату, виявлення внутрішніх і зовнішніх чинників, що формують рівень прибутковості, а також ідентифікацію напрямів підвищення ефективності використання ресурсів. Аналіз здійснюється із застосуванням системного та порівняльного підходів, елементів горизонтального й вертикального аналізу, факторного моделювання та рентабельних коефіцієнтів, що забезпечує комплексність оцінки та достовірність управлінських висновків.

Використання цих аналітичних інструментів дозволяє оцінити поточний фінансовий стан підприємства, встановити закономірності формування його результативних показників та визначити потенціал для підвищення рентабельності в умовах конкурентного середовища. Проведений аналіз спрямований на обґрунтування напрямів удосконалення фінансової стратегії підприємства, оптимізації витрат, підвищення ефективності використання активів і капіталу та зміцнення фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

У контексті комплексного дослідження фінансово-господарської діяльності важливо оцінити формування фінансових результатів підприємства – табл. 3.12, оскільки саме вони відображають кінцевий ефект взаємодії доходів і витрат, ефективність управління ресурсами та результативність операційної та інвестиційної політики. Аналіз прибутковості дозволяє виявити динаміку зміни фінансових результатів, оцінити стабільність отримання прибутку та визначити ключові чинники, що впливають на його формування. Такий підхід забезпечує об'єктивне розуміння фінансової стійкості підприємства і слугує основою для прогнозування розвитку та обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації витрат, підвищення доходності та посилення рентабельності діяльності.

Аналіз формування фінансових результатів підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про істотне зростання масштабів господарської діяльності та підвищення фінансових результатів. Чистий дохід від реалізації зріс у 4,1 раза, що підтверджує розширення операційної діяльності та зростання обсягів продажу. Одночасно операційні витрати збільшилися у 4,1 раза, що зумовлено реагуванням витратної бази на розширення виробничих і збутових процесів. Водночас зниження питомої ваги собівартості у 2023 р. та її коливання у 2024 р. свідчать про активне регулювання витратної політики, хоча домінуюча частка витрат залишається прив'язаною до виробничої складової.

Таблиця 3.12

**Формування, структура та динаміка фінансових результатів
підприємства за 2022 - 2024 рр.**

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхи- лення 2024 р у % до 2022 р.
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис.грн	питома вага, %	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	57273	x	185921	x	235468	x	411,1
Операційні витрати у тому числі:	39742	100,0	144854	100,0	162947	100,0	410,0
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	29739	74,8	77747	53,7	75,5	100,0	413,6
б) інші операційні витрати	10003	25,2	67107	46,3	39951	24,5	399,4
Інші операційні доходи	2204	x	10115	x	9981	x	452,9
Фінансові та інвестиційні доходи	2834	x	4221	x	9258	x	326,7
Фінансові та інвестиційні витрати	10900	x	17326	x	21499	x	197,2
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	11670	x	38077	x	70261	x	602,1
Чистий фінансовий результат	11670	x	38077	x	38077	x	326,3
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції	x	20,4	x	20,5	x	16,2	x

Значне зростання інших операційних доходів (у 4,5 раза) та фінансово-інвестиційних доходів (у 3,26 раза) вказує на диверсифікацію джерел формування прибутку та ефективніше використання тимчасово вільних фінансових ресурсів. Однак одночасне підвищення фінансових та інвестиційних витрат на 97,2% свідчить про посилення інвестиційної активності та можливе збільшення кредитного навантаження, що потребує

контролю за рентабельністю таких вкладень.

Найважливішим показником стало зростання фінансового результату до оподаткування - з 11 670 тис. грн у 2022 р. до 70 261 тис. грн у 2024 р., тобто у 6 разів, що перевищує темп приросту доходів. Це свідчить про покращення операційної ефективності та зміцнення економічних позицій підприємства. Водночас чистий фінансовий результат зріс у 3,26 раза, досягнувши 38 077 тис. грн у 2024 р., що дещо повільніше порівняно з темпами зростання операційних показників, що може бути пов'язано зі збільшенням фінансових витрат або зміною податкового навантаження. Частка чистого прибутку в доходах знизилася з 20,4% у 2022 р. до 16,2% у 2024 р., що свідчить про певне стискання маржі прибутковості в умовах розширення діяльності.

Загалом підприємство демонструє високі темпи розвитку, значне нарощення фінансових результатів та ефективне управління ресурсами, що забезпечує формування стабільного прибутку. Для підтримання позитивної тенденції доцільним є подальше підвищення ефективності витрат, оптимізація фінансових потоків та пошук інструментів зміцнення рентабельності.

Формування фінансових результатів та динаміка прибутковості підприємства відображають загальну ефективність використання економічних ресурсів та результативність управлінських рішень. Проте для всебічного дослідження доцільним є не лише аналіз абсолютних показників прибутку, а й оцінювання рентабельності капіталу як інтегральної характеристики фінансової віддачі вкладених ресурсів. Визначення факторів, що впливають на рівень рентабельності, дозволяє встановити, у якій мірі зміна прибутку та розміру сукупного капіталу формувала кінцевий результат та які напрями підвищення ефективності слід враховувати в подальшій діяльності.

Для проведення факторного аналізу використовується модель загальної рентабельності сукупного капіталу, що дає змогу оцінити вплив зміни фінансового результату та обсягу активів на кінцевий показник прибутковості підприємства. Вихідні дані, необхідні для розрахунків, наведено у табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Вихідні дані для факторного аналізу загальної рентабельності сукупного капіталу підприємства за 2022, 2024 рр.

Показники	Роки		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2024	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	12362,4	70261,1	+57898,7	У 5,7 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг, тис. грн	57273	235468,1	+178195,1	У 4,1 р.
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	217717,1	392817,6	+175100,5	+80,4
Загальна рентабельність капіталу, %	5,7	17,9	+12,2	х
Рентабельність реалізації, %	21,6	29,8	+8,2	х
Коефіцієнт окупності капіталу	0,263	0,599	+0,336	х

За даними табл. 3.13 проводиться розрахунок умовного показника загальної рентабельності капіталу підприємства, %:

$$PK_{ум} = PP_1 \times KOK_0 \quad (3.13)$$

$$PK_{ум} = 29,8 \times 0,263 = 7,8.$$

Загальна зміна (+;-) загальної рентабельності капіталу підприємства, пунктів:

$$\Delta PK = PK_1 - PK_0 \quad (3.14)$$

$$\Delta PK = 17,9 - 5,7 = +12,2,$$

у тому числі за рахунок факторів:

- рентабельності продажу:

$$\Delta PK_{PP} = PK_{ум} - PK_0 \quad (3.15)$$

$$\Delta PK_{PP} = 7,8 - 5,7 = +2,1,$$

- коефіцієнта окупності (обертання) капіталу :

$$\Delta PK_{KOK} = PK_1 - PK_{ум} \quad (3.16)$$

$$\Delta PK_{KOK} = 17,9 - 7,8 = +10,1.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta PK = \Delta PK_{PP} + \Delta PK_{KOK} \quad (3.17)$$

$$\Delta PK = 2,1 + 10,1 = +12,2.$$

Проведений факторний аналіз загальної рентабельності сукупного капіталу підприємства свідчить про суттєве зростання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства у 2022–2024 рр. Загальна рентабельність капіталу збільшилася з 5,7% до 17,9%, тобто на 12,2 процентних пункти, що вказує на значне підвищення фінансової віддачі від кожної вкладеної гривні активів. Такі результати є позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів, оскільки засвідчують зростаючу дохідність капіталу та зміцнення фінансової позиції підприємства.

Факторний розрахунок показав, що приріст рентабельності капіталу був сформований переважно за рахунок прискорення оборотності капіталу. Збільшення коефіцієнта окупності капіталу з 0,263 до 0,599 забезпечило приріст загальної рентабельності на +10,1 процентного пункту, що свідчить про інтенсивне нарощення обсягів реалізації продукції відносно величини вкладених ресурсів. Це підтверджує ефективність операційного менеджменту, оптимізацію використання активів та посилення ділової активності підприємства. Водночас підвищення рентабельності реалізації з 21,6% до 29,8% забезпечило більш помірний вплив - +2,1 п.п., що вказує на покращення маржинальності продажів та зміцнення прибутковості основної діяльності. Цей результат зумовлений зростанням чистого прибутку, активізацією ринкової діяльності та, ймовірно, оптимізацією структури витрат.

Загалом отримані дані свідчать, що підвищення загальної рентабельності сукупного капіталу підприємства є результатом як інтенсивних чинників (прискорення оборотності капіталу), так і покращення фінансових результатів від реалізації продукції. Це відображає ефективне управління ресурсами, зростання фінансової результативності та зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку. У перспективі важливим завданням є підтримання досягнутого рівня рентабельності шляхом продовження політики підвищення ефективності використання активів, оптимізації витрат та зміцнення доходної бази.

Ефективне управління фінансовими результатами передбачає не лише аналіз доходів, витрат і рентабельності, а й урахування ризикових чинників, що можуть негативно вплинути на стабільність фінансових показників. З огляду на динамічність зовнішнього середовища та зростання невизначеності у внутрішніх процесах, важливим є створення інструментів, які дозволяють ідентифікувати, оцінювати та контролювати вплив ризиків на фінансовий результат. У цьому контексті запропоновано матрицю ризиків формування фінансових результатів – табл. 3.14, яка поєднує кількісні та якісні характеристики ризикових факторів, що впливають на прибутковість підприємства. Вона базується на принципах системності, причинно-наслідкового зв'язку між доходами й витратами та ризик-орієнтованому підході до управління фінансами.

Таблиця 3.14

Матриця ризиків формування фінансових результатів підприємства

Конкретний ризиковий фактор	Ймовірність виникнення	Рівень впливу на фінрезультат	Потенційні наслідки	Превентивні заходи мінімізації
1	2	3	4	5
Внутрішні ризики				
Зростання собівартості через неефективне використання ресурсів	Висока	Високий	Зниження маржі прибутку, погіршення рентабельності	Оптимізація витрат, впровадження контролінгу, ресурсне планування
Збільшення дебіторської заборгованості	Середня	Високий	Тимчасова втрата ліквідності, касові розриви	Жорсткіші умови договорів, моніторинг платіжної дисципліни
Низька оборотність активів	Середня	Середній	Зниження ефективності використання капіталу	Аналіз структури активів, прискорення обороту запасів
Зовнішні ризики				
Зміна ринкової кон'юнктури (попиту, цін, конкуренції)	Висока	Високий	Зменшення обсягів реалізації, нестабільність прибутку	Диверсифікація ринків збуту, гнучке ціноутворення

Продовж. табл. 3.14

1	2	3	4	5
Інфляційні коливання та девальвація	Висока	Високий	Зростання витрат, зниження реального прибутку	Хеджування валютних ризиків, короткострокове ціноутворення
Податкові зміни та нормативні обмеження	Середня	Середній	Непередбачені витрати, штрафні санкції	Податкове планування, правовий моніторинг, комплаєнс
Фінансові ризики				
Колівання процентних ставок за кредитами	Середня	Високий	Збільшення фінансових витрат, зниження чистого прибутку	Перегляд кредитного портфеля, використання фіксованих ставок
Нестабільність партнерів або постачальників	Низька	Середній	Перебої в постачанні, зростання витрат	Страховання ризиків, диверсифікація контрагентів
Репутаційні ризики				
Втрата довіри інвесторів або клієнтів	Низька	Високий	Зменшення обсягів продажу, складність залучення капіталу	Підвищення прозорості звітності, ESG-комунікації, контроль публічного іміджу

Запропонована матриця дозволяє системно оцінити ризики, що впливають на формування фінансових результатів підприємства, та забезпечує базу для розроблення управлінських рішень превентивного характеру. Вона поєднує аналітичну, діагностичну та прогнозну функції, сприяє підвищенню обґрунтованості фінансових стратегій і своєчасному реагуванню на зовнішні та внутрішні загрози. Застосування такого підходу підвищує адаптивність підприємства, забезпечує стабільність прибутковості та формує основу для сталого фінансового розвитку.

ВИСНОВКИ

Одержані результати підтверджують досягнення поставленої мети дослідження та дають змогу сформулювати такі узагальнюючі висновки. Звіт про фінансові результати є ключовим елементом інформаційного забезпечення управління підприємством, оскільки відображає формування доходів, витрат і прибутку за звітний період та створює підґрунтя для обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Він виконує не лише внутрішню контрольну та аналітичну функції, а й слугує основним джерелом інформації для зовнішніх користувачів - інвесторів, кредиторів, постачальників і державних органів, забезпечуючи можливість оцінювання фінансової стійкості, ризиків та перспектив співпраці.

Як складова системи бухгалтерського обліку, звіт детально відображає операції з формування фінансових результатів, забезпечує контроль виконання бюджету та є важливим інструментом підвищення прозорості й точності облікових даних. Його використання сприяє оцінюванню динаміки та ефективності фінансової діяльності, виявленню тенденцій і прогнозуванню подальших змін, а також проведенню порівняльного аналізу з конкурентами, що має визначальне значення у формуванні стратегічних напрямів розвитку підприємства.

Висока аналітична цінність звіту забезпечується такими його якісними характеристиками, як достовірність, своєчасність, зрозумілість, порівнянність, релевантність, об'єктивність, можливість аудиту та адаптивність до інформаційних потреб користувачів. Порівняння національних та міжнародних вимог до фінансової звітності свідчить про прагнення до гармонізації облікових підходів, тоді як окремі відмінності зумовлені специфікою регуляторного середовища та економічних умов країни.

Підприємство є багатопрофільним аграрним підприємством, що здійснює діяльність у сфері рослинництва, виробництва олійної продукції та оптової

торгівлі. Організаційна структура підприємства побудована за функціональним принципом, що забезпечує ефективний розподіл управлінських повноважень і координацію між виробничими, фінансовими й адміністративними підрозділами. Управління компанією здійснюється директором, який координує роботу керівників структурних підрозділів та головного бухгалтера, забезпечуючи належний рівень фінансового контролю та організаційної дисципліни. Наявність власної матеріально-технічної бази, кваліфікованого персоналу та сучасних підходів до менеджменту сприяє стабільному зростанню господарських результатів і підвищенню конкурентних переваг підприємства.

Облікова політика підприємства розроблена відповідно до вимог П(С)БО та внутрішніх потреб підприємства, що дозволяє забезпечити повноту, своєчасність та достовірність бухгалтерської інформації. У документі визначено порядок оцінки активів, методи нарахування амортизації, правила визнання доходів і витрат, а також регламентовано використання рахунків та внутрішніх документів. Облікова політика спрямована на забезпечення прозорості фінансових результатів і підвищення аналітичної цінності даних для управлінських рішень. Вибір методів обліку враховує специфіку діяльності підприємства та вплив на формування фінансового результату.

Підготовка інформації для формування Звіту про фінансові результати в підприємстві здійснюється поетапно, із перевіркою первинних документів, узагальненням даних у регістрах та їх аналітичним групуванням. Важливе місце займає контроль повноти відображення доходів і витрат, а також коректність їх класифікації відповідно до вимог НП(С)БО 15 і НП(С)БО 16. До процесу залучені структурні підрозділи, керівники центрів відповідальності, бухгалтерська служба та внутрішні контролери. Така послідовність забезпечує достовірність показників та створює інформаційну основу для побудови фінансової звітності.

Складання Звіту про фінансові результати здійснюється шляхом закриття рахунків доходів і витрат та визначення фінансового результату за видами

діяльності відповідно до рахунку 79 «Фінансові результати». Бухгалтерія підприємства послідовно узгоджує дані між обліковими регістрами, здійснює внутрішню перевірку показників, аналізує відповідність доходів і витрат принципам облікової політики. Окрему увагу приділено відображенню податку на прибуток та формуванню остаточного результату, який переноситься на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток». Такий підхід забезпечує точність, прозорість і аналітичність фінансової звітності.

Підприємство подає проміжну та річну фінансову звітність до органів статистики та ДПС у встановлені законодавством строки, відповідно до Порядку №419 та Податкового кодексу України. Підприємство також забезпечує оприлюднення річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком на веб-ресурсах у межах законодавчих вимог. Контроль за своєчасністю та повнотою подання звітності покладається на керівника підприємства та головного бухгалтера. Належна організація процесу звітування сприяє дотриманню нормативних вимог та підвищує довіру зовнішніх користувачів до фінансової інформації підприємства.

Фінансовий стан підприємства упродовж 2022–2024 рр. характеризується позитивною динамікою, що проявляється у зміцненні фінансової стійкості, зростанні частки власного капіталу та підвищенні ліквідності. Підприємство забезпечило зростання оборотних активів та ефективніше покриває поточні зобов'язання, що підтверджує підвищення його платоспроможності та здатності своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Водночас зниження абсолютної ліквідності вказує на потребу оптимізації управління грошовими потоками та контролю за рівнем найліквідніших активів. Загалом підприємство демонструє стійку фінансову позицію та потенціал для подальшого розвитку й підвищення інвестиційної привабливості.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу доходів і витрат підприємства, слід зазначити, що підприємство демонструє інтенсивне зростання обсягів операційної діяльності, що супроводжується стабільним

розширенням ресурсної бази та підвищенням ефективності її використання. Зростання чистого доходу від реалізації у понад 4 рази відбулося переважно завдяки покращенню оборотності активів та формуванню стійких ринкових позицій, що свідчить про активне зміцнення конкурентоспроможності підприємства. Водночас збільшення витрат, зокрема виробничих, підтверджує розширення масштабу операцій, але вимагає посилення контролю за собівартістю та оптимізації витратної політики для забезпечення збереження позитивної динаміки прибутковості. Загалом підприємство характеризується результативною діяльністю із значним потенціалом подальшого розвитку та підвищення фінансової ефективності.

За результатами проведеного дослідження сформовано такі рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства. Доцільним є впровадження матриці ризиків формування фінансових результатів, що забезпечить своєчасну ідентифікацію потенційних фінансових загроз, оцінювання їхнього впливу та розроблення превентивних управлінських заходів з метою стабілізації прибутковості та посилення фінансової стійкості. Запропоновано удосконалену модель складання Звіту про фінансові результати, яка передбачає поетапне формування аналітичної інформації, інтеграцію внутрішнього контролю, чек-листа для перевірки коректності класифікації доходів і витрат та механізми контролю достовірності даних, що сприятиме підвищенню прозорості, інформативності та якості звітності.

Крім того, рекомендовано налагодити систематичну комунікацію з ключовими стейкхолдерами - інвесторами, кредиторами, управлінським персоналом - з метою уточнення їхніх інформаційних потреб і очікувань. Це дозволить адаптувати структуру та зміст фінансової звітності до запитів користувачів, посилити довіру до підприємства та забезпечити більш обґрунтоване прийняття стратегічних і фінансових рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безкоровайна Л. Вплив цифровізації економіки на формування та використання показників фінансової звітності підприємств. Управління змінами та інновації. 2025. № 13. С. 32–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-13-5>
2. Боденчук, Л., Боденчук, С., & Нідельчу, В. (2023). Формування системи управління прибутком підприємства. *Економіка та суспільство*, (50). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-25>
3. Боднар О. Облік доходів відповідно до вимог міжнародних стандартів. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення*: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 65-річчю ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». Запоріжжя: ФО-П Однорог Т.В., 2024. С. 23-24 URL: https://www.bati.nubip.edu.ua/Doc/Conference/Conf_2024-04-10/Bati_Work_10-04-2024.pdf#page=23 (дата звернення 08.11.2025).
4. Васильців Т.Г., Іляш О. І., Міценко Н. Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. К. : Знання, 2013. 446 с.
5. Василюк М., Юрків А. Концепції аудиторського контролю фінансових результатів та їх облікове забезпечення. Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки. 2025. № 1 (21). С. 379–385. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.21.379-385>
6. Велічко Р. Операційні доходи: підходи до формування раціональної облікової політики *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів: ЛНУП, 2024. С. 199-200 URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/13762/1/ЛНУП%20Матеріали%20конференції%20%2827-28.03.2024р.%29%20%281%29.pdf#page=199> (дата звернення 12.10.2025).

7. Вербицька В. І. Управлінський облік операційних доходів і витрат у забезпеченні економічної безпеки підприємства. *Теоретичні та практичні питання узгодження інтересів розвитку територіальної системи*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Харків. 2020. 481 С. 466-468.

8. Вергун В. С. Проблеми формування звіту про фінансові результати та шляхи їх вирішення. Наук. кер.: Чабанюк О. М., к.е.н., доц. Львів: Львівський торговельно-економічний університет, 2024. С. 32–34. URL: <https://www.lute.lviv.ua/> (дата звернення 12.10.2025).

9. Вергун В. С., Воронко Р. М. Важливість аналізу динаміки обсягу і структури витрат діяльності виробничого підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні*: матеріали IV Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених та здобувачів вищої освіти (м. Львів, 22 лютого 2024 р.) : тези доповідей. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2024. С. 228-229 URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Naukovo_Doslid_na_Chastyna/Docs/Zbirnik_konferenciji_m. Lviv_22_ljutogo_2024_r. dlja_saitu.pdf#page=228 (дата звернення 12.10.2025).

10. Вільман Д. Ю., Іонін Є. Є. Аналіз доходів від операційної діяльності: практичний аспект. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. № 13. Том 2. С. 193-196. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11272> (дата звернення 12.10.2025).

11. Власов В. О. Особливості управлінського обліку витрат на маркетинг та збут в сільськогосподарських підприємствах. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 3. С. 16 – 21. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/ujae_2024_r03_a2.pdf (дата звернення 12.10.2025).

12. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навч. посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.

13. Воркунова О. В., Ярова Н. В., Коцюбенко К. О. Підходи оцінки фінансової стратегії підприємств *Modern research in world science. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua"*. Lviv, Ukraine. 2023. Pp. 1212-1219. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modernresearch-in-world-science-29-31-01-2023-lviv-ukrayina-arhiv/>. (дата звернення 03.11.2025).

14. Воронко Р. М., Сидоренко Р. В., Жураковська І. В. Інтегрована звітність: мета формування та особливості контролю. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2024. № 75. С. 52–58.

15. Гаврик О., Лубський С. Методичні підходи до формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку: зб. наук. праць VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 09 листопада 2023 року / за наук.ред. ректора, доктора економічних наук, професора В. Іванишин. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. С. 14-16. URL: <https://pdatu.edu.ua/images/news/2023/December/05/zmk.pdf#page=14>* (дата звернення 03.11.2025).

16. Глушко, А., Бикова, М. Управління ефективністю операційною діяльністю підприємства в аспекті забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Економічний простір*. 2023. № 184. С. 143-147. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-25>(дата звернення 12.10.2025).

17. Губарик, О., & Іванова, Д. (2024). Особливості обліку фінансових результатів діяльності малого підприємства та напрями його удосконалення. *Економіка та суспільство*, (59). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-142> (дата звернення 03.11.2025).

18. Гуцаленко, Л., & Молдован, М. (2024). Фінансові результати в системі обліку підприємств агробізнесу. *Herald of Khmelnytskyi National*

University. *Economic Sciences*, 330(3), С. 317-322.
 URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-48> (дата звернення 12.10.2025).

19. Євсєєва О. О., Підопригора І. В., Ковальова Д. А. Методика складання звіту про управління: законодавчі реалії та перспективи впровадження. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 88-94

20. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення 03.11.2024).

21. Іщенко Я.П., Подоляничук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. – 496 с.

22. Карпенко В. Аналітичні підходи до оцінки фінансово-економічного стану підприємств аграрного сектору. Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів: збірник доповідей. Полтава: ПДАУ, 2025. Вип. 18. С. 28–31.

23. Карпенко В., Норка А. Операційна діяльність як об'єкт фінансового обліку. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава: ПДАУ, 2025. С. 132–134.

24. Карпенко В., Чечель Н. Аналіз бухгалтерських даних для прогнозування фінансових показників. Проблематика і перспективи сталого розвитку України в аспекті синергії інтеграції економіки, бізнесу та HR-інжинірингу: матеріали III Всеукраїнської наукової конференції студентів та молоді. Хмельницький: ХНУ, 15 травня 2025 р. С. 314–317.

25. Коваленко О.В., Татценко В.І. Напрями удосконалення управління прибутковістю підприємства в сучасних умовах. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. Економіка та управління*

підприємствами. 2023. № 2. URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/293599> (дата звернення 03.11.2025).

26. Ковальчук І. Управлінський облік витрат операційної діяльності в умовах невизначеності. *Облік і оподаткування в підприємстві* : зб. наук. ст. студ. / відп. ред. О. В. Фоміна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С. 310-315 URL: <https://knute.edu.ua/file/MjkwMjQ=/baf06c546b858f13354a18f4f2814806.pdf#page=310> (дата звернення 12.10.2025).

27. Концептуальна основа фінансової звітності URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення 03.11.2025).

28. Королюк Т. М., Співак С. М., Ратинський В.В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. Т. : ТНТУ, 2023. Том 85. № 6. С. 88–96.

29. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Черноусов О. І., Шеїн Є. С. Собівартість, ціна і стійкість бізнесу: новий підхід до оцінки ризиків з урахуванням ESG-факторів. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2. № 2. С. 95–104. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(2\)-10S](https://doi.org/10.60022/2(2)-10S)

30. Лега О.В., Прийдак Т.Б., Яловега Л.В., Єрмолаєва М.В., Сіренко О.В. (2025). Облікова політика та по-даткові ризики: сучасні рішення для бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*, № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15031740>.

31. Лега О., Канцедаль Н., Пешков А. Інвентаризація як інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2025. № 34. С. 37-44. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.5>.

32. Лега О. В., Сіренко І. О. Аудит договірної політики підприємства: інструмент управління ризиками та забезпечення комплаєнсу. *Економічний простір*. 2025. № 201. С. 343–349. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.201.343-349>

33. Маліков, В., Новіченко, Л., & Стойка, Н. (2023). Бухгалтерська

звітність: вимоги та складові. *Економіка та суспільство*, (57). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-86> (дата звернення 03.11.2025).

34. Малюга, Л., Гоменюк, М., & Пархоменко, Л. (2023). Статистика обліку доходів і витрат в управлінні підприємствами сфери обслуговування. *Економіка та суспільство*, (47). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-54> (дата звернення 12.10.2025).

35. Манойленко, О., Давидюк, Т., & Шевченко, М. (2023). Напрями удосконалення управлінського обліку операційних витрат автотранспортних підприємств. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (8 (08), С. 199-206. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.8-33> (дата звернення 12.10.2025).

36. Мартиненко, В., & Григоренко, О. (2023). Аналітична характеристика процесу управління прибутковістю підприємства в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, (57). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-87> (дата звернення 03.11.2025).

37. Маслій С. Управлінський облік ризик-орієнтованих операцій в системі економічної безпеки підприємства *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали міжнародної наук.-практ. конф.* (16 травня 2024 р.). С. 98-99 URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-06/ЗБІРНИК_конф_ВНУ_Луцьк_Облік_16.05.2024_0.pdf#page=98 (дата звернення 12.10.2025).

38. Матюха М. М. Впровадження управлінського обліку операційної діяльності. *Наукові перспективи*. 2023. № 2 (32). С. 314-326.

39. Мачак, Т., Ткаченко, О., & Дубина, О. (2023). Поняття та порядок складання податкової звітності підприємств. *Економіка та суспільство*, (48). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-20> (дата звернення 03.11.2025).

40. Мельник С. І., Горбан І. М., Марушко Н. С. Фінансовий облік і звітність : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.

41. Мельник, Т. (2023). Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. *Journal of Innovations and Sustainability*, 7(3), 07. URL: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>. (дата звернення 03.11.2025).

42. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18 травня 2001 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01>. (дата звернення 03.11.2025).

43. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : Наказ Міністерства аграрної політики України № 635 від 27 липня 2013 р. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=29353. (дата звернення 03.11.2025).

44. Михайленко О.В., Ніколаєнко С.М., Нерода Ю.О. Аналіз рентабельності операційної діяльності за видами економічної діяльності. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 19. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/47.pdf (дата звернення 12.10.2025).

45. Михалевич С.Г. Актуальні питання обліку операційної діяльності та необхідність їх вирішення. *Міжнародний збірник наукових праць. Облік. Економіка. Менеджмент*. 2014. Випуск 1. С. 51-56. URL: <https://lib.udau.edu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/8a8e87a4-8fd8-4661-974d-ca9924ae9317/content#page=51> (дата звернення 12.10.2025).

46. Молдован М. Гут Л. Оцінка фінансових результатів як складова стратегічного управління підприємством *Фінансово-економічний розвиток регіонів: виклик воєнного стану та поствоєнні перспективи*. Матеріали студентської наукової інтернетконференції, м. Чернівці, 23 листопада 2023 р. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2023. С. 196-198. URL: http://chite.edu.ua/ua/content/download/subsection/nayka/konf_23_11_2023.pdf#pag

e=197 (дата звернення 03.11.2025).

47. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. АГРОСВІТ. 2024. № 5. С. 86–95. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86

48. Назаренко О. В. Звіт про управління окремого бізнес-суб'єкта: порядок формування, подання та особливості аудиту. У: Сучасне суспільство: глобальні трансформації. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 209–226.

49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 03.11.2025).

50. Озеран А. В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств: монографія. К.: КНЕУ, 2015. 471 с.

51. Окренець В. Удосконалення облікової інформації щодо розподілу прибутку у контексті сучасних потреб управління. Вісник економіки. 2024. Вип. 2. С. 164–176. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.02.164>

52. Омецінська І. Особливості формування витрат операційної діяльності за елементами. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 159–174. URL: DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.159>. (дата звернення 12.10.2025).

53. Омецінський О. В. Відображення результатів операційної діяльності будівельних підприємств у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Наук. кер. Задорожний З.-М. В. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю кафедри обліку і оподаткування та 85-річчю д.е.н., проф. Б. М. Литвина. 26–27 вересня 2024 р. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. Т. 2. С. 92–94.

54. Панченко О. Управлінський облік в умовах сталого розвитку. *Глобальні та національні тенденції у галузі наук про життя*: збірник наукових праць. Ніжин: НДУ Гоголя., 2024. С. 113-114 URL:

http://nati.org.ua/docs/science/2024/Conference_11042024_p001.pdf#page=114

(дата звернення 12.10.2025).

55. Петришин Л., Сиротюк Г. Удосконалення методики складання фінансової звітності підприємства. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер : Економіка АПК*. 2013. № 20(1). С. 178-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20%281%29__31 (дата звернення 03.11.2025).

56. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. *Ефективна економіка*. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/102.pdf. (дата звернення 12.10.2025).

57. Пилипів Н. І., Максимів Ю. В., П'ятничук І. Д. Управлінський облік : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ, 2018. 380 с.

58. Пилипів Н. І., Рудий М. В. Управлінський облік бізнес-процесів як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку будівельних підприємств *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 55-річчю кафедри обліку і оподаткування та 85-річчю від дня народження д. е. н., проф. Б. М. Литвина (26-27 вересня 2024 р., м. Тернопіль). Том 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 198-200 URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-10/ЗУНУ%20Т1.pdf#page=198> (дата звернення 12.10.2025).*

59. Побережна Н.М Фінансова звітність у системі управління підприємством. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск 6. С. 335-340. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/35693/1/2017_Poberezhna_Finansova_zvitnist.pdf (дата звернення 03.11.2025).

60. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 лютого 2010 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата

звернення 03.11.2025).

61. Подолянчук О. А., Гончарук Ю. О. Бухгалтерська звітність як інформаційне джерело прийняття управлінських рішень. Ефективна економіка. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.78>

62. Поліщук І. Р., Федоровський В. А. Фінансова звітність як джерело інформації про соціальну відповідальність українських суб'єктів господарювання. XLIV International scientific and practical conference «The Impact of Scientific Research on the Development of the Modern World». Dubrovnik, Croatia, 23–25 October 2024. С. 53–55. DOI: 10.70286/ISU-23.10.2024

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. (дата звернення 03.11.2025).

64. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 03.11.2025).

65. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: Наказ Міністерства фінансів України № 412 від 19 трав. 2005 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення 12.10.2024).

66. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02 вересня 2014 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 03.11.2025).

67. Положення стандарт бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18 листопада 2005 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 03.11.2024).

68. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України : Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення 03.11.2025).

69. Саламашенко І. В. Управлінський звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) у зуботехнічній діяльності: складання та використання даних для прийняття управлінських рішень. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 112–113.

70. Скорнякова Ю., Мордвинов К. Фінансові результати діяльності підприємства: принципи обліку та облікова політика. Економіка та суспільство. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-9>

71. Співак С. М., Королюк Т. М., Ковальчук І., Шаюк М. Особливості складання звітності підприємств в умовах цифрової економіки. Галицький економічний вісник. Тернопіль: ТНТУ, 2024. Т. 91. № 6. С. 87–94. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.087

72. Шкроміда Н., Савляк М., Малишев С. Звіт про управління господарюючого суб'єкта: становлення та особливості формування. Економіка та суспільство. 2024. № 66. С. 114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-114>

73. Ясінська А. Методологія формування управлінської звітності в системі управління підприємством. Економіка та суспільство. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>

Додатки